Ročník XXIII. číslo 2 - apríl 2018 0,27 eur

Beckovské NOVINY

www.obec-beckov.sk

Obnova kaplnky Beckovského hradu úspešne pokračuje

- príďte sa presvedčiť na vlastné oči

Foto: DB

Zo zasadnutia obecného zastupiteľstva

Poslanci na 30. zasadnutí OZ obce Beckov dňa 23. 3. 2018 schválili nasledovné uznesenia:

uz. č. 325/2018 - Obecné zastupiteľstvo vzalo na vedomie kontrolu uznesení zo zasadnutia obecného zastupiteľstva konaného dňa 2. 2. 2018 bez pripomienok.

uz. č. 326/2018 - Obecné zastupiteľstvo vzalo na vedomie Stanovisko hl. kontrolórky k zmene rozpočtu obce č.1 na rok 2018 bez pripomienok.

uz. č. 327/2018 - Obecné zastupiteľstvo schválilo Zmenu rozpočtu obce č. 1 na rok 2018 bez pripomienok.

uz. č. 328/2018 - Obecné zastupiteľstvo schválilo zámer vybudovania cyklotrasy „Zelená voda - Beckov" s pripomienkou, že obecné zastupiteľstvo ukladá obecnému úradu dať vypracovať projektovú dokumentáciu.

uz. č. 329/2018 - Obecné zastupiteľstvo vzalo na vedomie informáciu starostu obce o podaní žiadostí o dotáciu v zmysle výzvy a informáciu o pripravovaných investičných akciách v obci s pripomienkami uvedenými v zápisnici.

uz. č. 330/2018 - Obecné zastupiteľstvo uložilo obecnému úradu zabezpečiť projektovú dokumentáciu na výmenu strešnej krytiny a zateplenie strešného plášťa na objekte stravovacieho traktu ZŠ s MŠ, zadanie podľa podmienok v zápisnici.

uz. č. 331/2018 - a) Obecné zastupiteľstvo vzalo na vedomie žiadosť vlastníkov pozemku parcela KNE č. 2064/12 v k. ú. obce Beckov o zmenu ÚPN Obec Beckov.

b) Obecné zastupiteľstvo žiada od vlastníkov pozemku predloženie konkrétneho zámeru, prípadne jednoduchej štúdie, z ktorej bude zrejmé o aký podnikateľský zámer sa jedná, z hľadiska hygieny, ekológie a záberu pôdneho fondu. Po splnení uvedených požiadaviek obecného zastupiteľstva v predmetnej žiadosti rozhodne.

uz. č. 332/2018 - a) Obecné zastupiteľstvo vzalo na vedomie informáciu o možnosti rekonštrukcie hasičskej zbrojnice.

b) Obecné zastupiteľstvo uložilo stavebnej komisii spracovať v spolupráci s DHZ zámer na vybudovanie hasičskej zbrojnice v časti garáží obecného úradu.

uz. č. 333/2018 - Obecné zastupiteľstvo vzalo na vedomie možnosť spolupráce podpísaním zmluvy s Akadémiou Mateja Thóta.

uz. č. 334/2018 - Obecné zastupiteľstvo schválilo nájomnú zmluvu na prenájom časti pozemku parc. č. 687 v k. ú. obce Beckov podľa geometrického plánu č.872/2017 medzi Obcou Beckov a D 3D s.r.o., Kukučínova 474/17, Trenčín.

uz. č. 335/2018 - Obecné zastupiteľstvo schválilo zmluvu na prenájom časti pozemku parc. č. 760/1 v k. ú. obce Beckov podľa geometrického plánu č. 841/2017 medzi Marcelom Dvornickým, bytom Trenčín a Obcou Beckov.

uz. č. 336/2018 - Obecné zastupiteľstvo uložilo obecnému úradu zabezpečiť vypracovanie projektovej dokumentácie na rekonštrukciu strešného plášťa budovy obecného úradu so zateplením. ***Spracovala: A. Benková***

KOMUNÁLNY ODPAD

Vývoz zmiešaného KO sa uskutočňuje každú nepárnu stredu ako doteraz - a končí na skládkach. Separujeme: plasty, sklo, kovy, papier, textil, biologický odpad (od minulého roka ho upravujeme vo vlastných kompostéroch), viacvrstvové obaly. Nadrozmerné a nebezpečné odpady odovzdávame na OP, ďalšie podľa vyhlásení obecného rozhlasu.

Separovaný zber „tetrapakov"

Viacvrstvové obaly môžeme separovať do oranžového kontajnera, ktorý je pre celú obec umiestnený pred bytovkou č. 204 (od februára 2018).

Obecná prevádzka

Dvor OP je otvorený od 10. 3. 2018 až do jesene každú párnu sobotu v čase od 8. do 12. hodiny. Využite túto možnosť na vyvezenie svojho odpadu, ktorý nepatrí do separovaného zberu. Ďalšia možnosť: v 16. týždni prebehol v obci zber nadrozmerného dreveného odpadu (nábytok, okná a pod.).

Lahôdka nakoniec

Medzi odpady patria aj psie exkrementy. Majitelia psíkov ich odstraňujú v k tomu určených vreckách do nádob so zmiešaným odpadom (nepatria do kompostu). Rozhodne nepatria ani na chodníky, trávniky v parku, na cintoríne či ihrisku a podobne …snáď sa to raz naučíme. ***DB***

Hviezdy beckovskej pop-music zažiarili v kolkárni

20. apríl 2018 sa zapíše do histórie. Nádherná akcia plná dobrých ľudí a perfektnej atmosféry. Aj o tom bol piatkový koncert skupín Beckovské ksichty, S.V.S a domácich Mogadors. Každý, kto pozná S.V.S, vie o čo išlo. Veľmi úspešná kapela bola dlhé roky mimo scény, mnoho ľudí a fanúšikov už ani nepomyslelo na to, žeby kapelu niekde ešte započuli alebo dokonca videli naživo hrať. Stačilo jedno stretnutie na Vianoce a myšlienka znovuzrodenia bola na svete. Pre mňa je česť byť súčasťou takejto veličiny, začo vďačím chalanom z kapely. Prešli mi až zimomriavky po tele, keď po koncerte odznela veta „chalani, teraz sme už oficiálne nová zostava S.V.S". Už teraz sa teším na tie dni plné driny, počas ktorých sa budeme biflit nové veci a chystať na nahrávanie. Dúfajme, že v zostave Majo, Fildo, Axel a Ja zostaneme dlhé roky (foto 1).

Ale každé podujatie má svoje čaro. Táto akcia mala to čaro na bode nostalgie, kedy po koncerte S.V.S vybehli na pódium beckovský MOGADORS v pôvodnom zložení Dušan Šimko, Rudolf Šimko, Ľuboš Prokopenský a Ľubomír Martiš (foto 2). Keď sa táto štvorica ukázala na pódiu, myslím, že každému prebehli hlavou spomienky na staré časy. Chalani podali skvelý výkon, s ktorým zaplnili celý tanečný parket. Dôkazom skvelého koncertu bolo až niekoľko prídavkov. Ľudia skákali, spievali, a dokonca podávali ruky, ďakujúc za skvelý zážitok. Bolo to naozaj niečo neuveriteľné, tešíme sa na ich ďalší koncert, plný takejto energie, ako to bolo v Kolkárni.

Na záver by som sa chcel veľmi pekne poďakovať majiteľke baru Kolkáreň Martinke Zorničkovej a jej super personálu za príjemnú obsluhu a skvelo uhasené smädné krky, Dorke Pienčákovej a jej priateľovi Peťovi, ďalej patrí vďaka zvukárovi Adamovi a celej firme Shramot.eu a všetkým ostatným, ktorí behali okolo tohto podujatia ako sa len dalo.

Ďakujeme všetkým návštevníkom za obrovskú účasť, podporu a skvelú atmosféru. Myslím, že môžem povedať, že toto nebolo poslednýkrát. Ešte raz VELKÉ ĎAKUJEME.

S pozdravom vaše S.V.S., Mogadors a Beckovské ksichty.

Rado Poláček

ZRUŠENIE A VYSPORIADANIE PODIELOVÉHO SPOLUVLASTNÍCTVA

V predchádzajúcom článku sme sa venovali právnej úprave podielového spoluvlastníctva. V tejto téme budeme pokračovať, nakoľko už minule som naznačila, že existencia viacerých vlastníkov tej istej veci spôsobuje v praxi mnohé problémy. Nie nadarmo sa hovorí, že najlepšie je, ak majetok vlastní nepárny počet osôb, pričom traja sú priveľa.

Nepochybne mnohé vzťahy medzi podielovými spoluvlastníkmi fungujú bez akýchkoľvek výraznejších problémov. Ako však postupovať v prípadoch, kedy z rôznych dôvodov nie je vhodné či účelné zotrvať v podielovom spoluvlastníctve? Riešením v takýchto situáciách je jeho zrušenie a následné vysporiadanie. Zákon vychádza zo zásady, že nikoho nemožno nútiť, aby zotrval v podielovom spoluvlastníctve. K jeho zrušeniu môže dôjsť buď dohodou podielových spoluvlastníkov, alebo rozhodnutím súdu, ktorého ingerencia prichádza do úvahy, ak sa spoluvlastníci nevedia dohodnúť.

Dohoda spoluvlastníkov, ako základná forma zániku spoluvlastníckeho vzťahu, má prednosť pred jeho zrušením zo strany súdu. Možno totiž predpokladať, že spoluvlastníci sa sami vedia najlepšie dohodnúť a vzájomne sa vysporiadať, keďže poznajú všetky okolnosti týkajúce sa spoločnej veci. Zákon ponecháva spoluvlastníkom voľnosť, pokiaľ ide o spôsob vzájomného vysporiadania. Znamená to, že spoluvlastníci si môžu usporiadať vzťahy podľa svojej potreby a záujmov. Pokiaľ je vec reálne deliteľná, môžu sa dohodnúť, že si spoločnú vec rozdelia. Takýto postup prichádza do úvahy napríklad v prípade spoločného pozemku, ktorý rozdelia na samostatné pozemky. Alebo sa môžu dohodnúť, že celá vec pripadne jednému spoluvlastníkovi za dohodnutú náhradu. Napríklad byt v podielovom spoluvlastníctve môže, v zmysle takejto dohody, pripadnúť jedinému spoluvlastníkovi, ktorý bude povinný ostatným vyplatiť dohodnutú čiastku. Určité obmedzenie však existuje v prípade poľnohospodárskych a lesných pozemkov nachádzajúcich sa mimo zastavaného územia obce. Rozdelením existujúceho poľnohospodárskeho pozemku nemôže vzniknúť pozemok menší ako 2000 m^2 a v prípade lesného pozemku nemôže vzniknúť pozemok menší ako 5000 m^2.

Základným predpokladom dohody o zrušení a vysporiadaní podielového spoluvlastníctva je súhlas všetkých spoluvlastníkov a jej predmetom musí byť celá spoločná vec. Ak je predmetom dohody nehnuteľnosť, musí mať táto dohoda písomnú formu a podpisy spoluvlastníkov musia byť úradne osvedčené. Zároveň sa vyžaduje aj následný vklad do katastra nehnuteľností. Pokiaľ je predmetom podielového spoluvlastníctva hnuteľná vec, dohoda nemusí byť uzatvorená písomne. Každý zo spoluvlastníkov sa v tomto prípade môže domáhať vydania písomného potvrdenia o tom, ako sa medzi sebou vysporiadali. Ak sa však spoluvlastníci nevedia dohodnúť, či už na užívaní alebo predaji spoločnej veci, môže rozhodnúť o jej ďalšom osude súd.

Súdne konanie o zrušenie a vysporiadanie podielového spoluvlastníctva má dve fázy - zrušenie a následné vysporiadanie. Súd však o nich rozhoduje v jednom konaní. Konanie začína na návrh niektorého zo spoluvlastníkov, bez ohľadu na veľkosť jeho podielu. Na jeho podanie je tak oprávnený aj spoluvlastník s najmenším podielom. V návrhu musí označiť všetkých spoluvlastníkov (teda aj tých, ktorí s ním navrhovaným spôsobom vysporiadania súhlasia), a taktiež musí uviesť, aký spôsob vysporiadania navrhuje. Zároveň je dôležité, dostatočne opísať skutkový stav, pretože súd pri vysporiadavaní zohľadňuje nielen veľkosť podielu, ale aj účelné využitie veci. To znamená, že prihliada napríklad aj na to, kto doteraz v dome býval, kto ho udržiaval a opravoval, kto do neho investoval, kto má najlepšie podmienky na obhospodarovanie pôdy, prípadne kto má k nej osobitný vzťah a pod. Tento návrh však pre súd nie je záväzný. S ohľadom na spomínané skutočnosti, súd môže rozhodnúť aj inak, ako spoluvlastník žiadal.

V prvom rade prichádza do úvahy reálne rozdelenie veci. Predpokladom je skutočnosť, že spoločná vec je fakticky a funkčne deliteľná. Táto podmienka je splnená najmä pri nezastavaných pozemkoch. Aj tu však treba zohľadniť či, napríklad, v dôsledku rozdelenia bude zabezpečený prístup ku komunikáciám alebo či je navrhované technické riešenie účelné a pod. V prípade stavieb je situácia zložitejšia, nakoľko podmienkou takéhoto vysporiadania je, aby rozdelením vznikli samostatné veci, ktorých existencia bude v súlade so stavebnými predpismi.

Ak rozdelenie nie je dobre možné, súd prikáže vec za primeranú náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníkom. Podmienkou takéhoto postupu je, že spoluvlastník, ktorému má byť vec prikázaná, s tým súhlasí, pretože súd mu ju nemôže prikázať proti jeho vôli. Zároveň musí byť reálne schopný súdom stanovenú náhradu vyplatiť. V tomto prípade súd zohľadňuje okrem veľkosti podielu a účelného využitia veci aj to, či nedochádza, resp. nedošlo zo strany spoluvlastníka k násilnému správaniu voči ostatným spoluvlastníkom. Pritom nemusí ísť len o fyzické násilie ako napr. výtržníctvo či fyzické napádanie. Môže sa jednať aj o hrubé urážanie spoluvlastníkov či psychické násilie. Uvedeným postupom sa súd snaží predchádzať situáciám, kedy by bola vec prikázaná tomu spoluvlastníkovi, ktorý sa dopúšťa násilia voči ostatným spoluvlastníkom. To, či sa jedná o násilie voči spoluvlastníkovi, treba vždy starostlivo uvážiť. Preto každý prípad musí byť posúdený citlivo, v nadväznosti na ďalšie okolnosti.

Ak vec reálne nemôže byť rozdelená a zároveň ju žiadny zo spoluvlastníkov nechce, nariadi súd jej predaj a výťažok rozdelí podľa podielov. Takýto postup súdu je najmenej častou formou vysporiadania podielového spoluvlastníctva. Dôvodom je skutočnosť, že súd k nemu pristúpi až vtedy, keď predchádzajúce uvádzané spôsoby vysporiadania neprichádzajú do úvahy. Súd totiž vždy zachováva zákonom stanovenú postupnosť spôsobu vysporiadania. Súdne rozhodnutie o zrušení podielového spoluvlastníctva a jeho vysporiadaní je exekučným titulom. Na to, aby začal predaj spoločnej veci na podklade tohto rozhodnutia, je nevyhnutné, aby niekto zo spoluvlastníkov ešte podal návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia. Zároveň treba dodať, že tento spôsob vysporiadania nie je veľmi praktický, pretože závisí od výsledku exekúcie. V nej sa vec vôbec nemusí podariť vec predať, a ak aj k predaju dôjde, je potrebné rátať s trovami exekúcie.

Aj keď platí zásada, že nikoho nemožno nútiť, aby zotrval v spoluvlastníckom vzťahu, Občiansky zákonník predsa pripúšťa, aby súd z dôvodov hodných osobitného zreteľa spoluvlastníctvo nezrušil a nevysporiadal ho. Súd však takto môže postupovať, len ak vec nemožno rozdeliť, a zároveň sú na to dané osobitné dôvody. Tými môžu byť napr. vysoký vek spoluvlastníka, ktorý túži v nehnuteľnosti dožiť; zdravotný stav, osobné väzby či sociálna situácia spoluvlastníka, ktorý má byť vysťahovaný; zrejmý úmysel spoluvlastníka vec predať či využiť v rozpore so záujmami ostatných spoluvlastníkov a iné. Pri posúdení dôvodov hodných osobitného zreteľa musí súd zohľadniť všetky okolnosti prípadu. Ak dospeje k záveru, že v danom prípade, je prednejší záujem žalovaného ponechať spoluvlastnícky vzťah nezmenený, tak spoluvlastníctvo nezruší a nevysporiada.

Vzhľadom na vyššie opísané skutočnosti je zrejmé, že zrušenie a vysporiadanie podielového spoluvlastníctva súdnou cestou nie je práve najideálnejším riešením. Hlavnou nevýhodou takéhoto postupu je dĺžka súdnych konaní, ktoré sa neraz natiahnu aj na niekoľko rokov. Počas tohto obdobia spoločná vec, najmä ak sa jedná o nehnuteľnosť, často chátra a stráca na hodnote. Okrem toho rastie riziko, že dôjde k úmrtiu niektorého zo spoluvlastníkov. Tým sa proces vysporiadania môže opäť predĺžiť v dôsledku prebiehajúceho dedičského konania. A napokon, v neprospech takéhoto postupu svedčí aj suma súdneho poplatku. Ten hradí navrhovateľ vo výške 6% z ceny jeho podielu, čo pri nehnuteľnostiach často predstavuje nemalú čiastku.

Hoci dohoda o zrušení a vysporiadaní podielového spoluvlastníctva predstavuje vhodnejšie riešenie ako súdne vysporiadanie, treba byť pri jej uzatváraní obozretný. Predovšetkým, ak sa jedná o nehnuteľnosti, je dôležité brať do úvahy viacero skutočností. Pri rozdelení pozemkov je vhodné prihliadať napríklad na hľadisko územného plánovania, na tvar či celkovú plochu novovzniknutých pozemkov, na to, či nebude znemožnený prístup k stavbe nachádzajúcej sa na pozemku, alebo tiež na to, ako bude zabezpečený prístup ku komunikáciám a pod. Zároveň je v týchto prípadoch nutné rátať aj s nákladmi na vyhotovenie geometrického plánu, so správnymi poplatkami spojenými s podaním návrhu do katastra nehnuteľností, atď. Ak sa rozhodnete zrušiť a vysporiadať podielové spoluvlastníctvo týmto spôsobom, že prenecháte dom či byt jednému zo spoluvlastníkov za náhradu, je potrebné zistiť si najmä to, či je spoluvlastník objektívne schopný vás vyplatiť, aby ste napokon neskončili bez svojho podielu a aj bez peňazí. Druhá strana, ktorá má záujem o nehnuteľnosť, by si zas mala všímať, či dohodnutá náhrada zodpovedá reálnemu stavu nehnuteľnosti, príp. či nehnuteľnosť nemá nejaké skryté vady a pod.

Ak to situácia umožňuje, je lepšie pokúsiť sa dohodnúť. Napriek možným úskaliam, totiž dohoda spoluvlastníkov nepochybne predstavuje vhodnejšie riešenie, ako zrušenie a vysporiadanie podielového spoluvlastníctva súdom. Ani pri tomto postupe však netreba zabúdať na to, že dobré dohody znamenajú dobré vzťahy.

JUDr. Katarína Križanová

Slonie erby na Slovensku

Keby sme dostali otázku - Ktoré obce alebo mestá na Slovensku majú v erbe slona? - asi by sme zaváhali. Ako Beckovčania máme výhodu, jednu obec poznáme. Ale ktorá je ďalšia? Odpovieme: Druhou obcou so sloním erbom sú Žbince.

Obec ŽBINCE má 977 obyvateľov, kataster s rozlohou 1507 ha, intravilán 98,71 ha; okresné mesto Michalovce je vzdialené 12 km. Obec patrí do Košického kraja, starostom je Ján Jurko za Smer-SD.

Obec Žbince (Čbinci, Čbince, Džbince) sa prvýkrát vyskytuje v písomných prameňoch v roku 1221 v listine Karola Róberta. Archeologicky je doložené osídlenie už tisíc rokov pred Kristom. V 13. storočí tu žili miestni šľachtici, ktorí názov obce začali používať od 14. storočia v prídomku - napr. Vavrinec, syn Matúša zo Žbiniec. Od 14. storočia sa rozlišovali Veľké a Malé Žbince. Kostol sv. Margity pochádza zo začiatku 14. storočia. Súčasný kostol sv. Anny bol postavený v roku 1843. Na rieke Duša mala dedina vodný mlyn (doložený v roku 1353).

Doložené sú aj mená niektorých šľachtických rodín: 1422 - Štefan Žbinský (Csebnek) a synovia Ladislav a Bertalán, 1480 - Gašpar Rákoczy, 1559 - Ambróz Beyczi, 1561 - Atyay, 1570 - Ladislav Soboňa, Matej Zalatnai, Alpáry, Ján Bey, 1579 - Normáky, 1598 - Albert Nyárady, Juraj Hegyi, Mikuláš Soboňa, Boldižár Somodi, Ambróz, Štefan a Michal Vékenyi. Soboňovci používali prídomok zo Žbiniec. Neskoršími majiteľmi Žbiniec boli rodiny Barkóczy (napr. barón Ján Barkóczy), Szirmai, Viczmandy a ešte neskoršími boli rodiny Gulasy a Andrassy.

Motív zo života východných Indiánov XI. Litografia na papieri je zo zbierok Východoslovenskej galérie, G 434, vznikla v období 1850-1853, rozmery 12,3 x 18,3 cm.

Okolo roku 1838 majetky v obci nadobudli Andrássyovci - gróf Emanuel I. Andrássy (1821 - 1891) v obci býval v kaštieli, ktorý dali postaviť pred rokom 1800 Barkóczyovci. Bol cestovateľ a nadaný maliar a kresliar, poľoval aj na slony a nosorožce (v kaštieli Betliar sú obrazy a kresby z jeho ciest), o svojich cestách písal a zápisky dokumentoval vlastnými kresbami - možnože odtiaľ pochádza slon v erbe obce, ale, ako sa uvádza v obecnej kronike, presne sa to nepodarilo zistiť. *Zdroj: Obecná kronika obce Žbince.*

Pripomeňme si, čo sa uvádza v Heraldickom registri SR IV. Peter Kartous, Ladislav Vrteľ. Ministerstvo vnútra SR, Matica slovenská 2005, s. 208 - 209: „Žbince, okres Michalovce. V modrom štíte na päťkrát zlato-modro delenej pažiti strieborný zlatoklý slon, na ňom sediaci zlatoodený muž v zlatom klobúku, pravicou držiaci koniec zlatej ľavošikmo sklonenej palice. Nezvyklý motív slona podľa odtlačku pečate obce z 18. stor. L.S., S.P., prijatý 31. 08. 2000 č. OZ - 73/2000 HR: Z-88/2001.“

Z obecného úradu v Žbinciach nám p. Mgr. Veronika Nagyová poslala aj odtlačok pečiatky Žbiniec z 18. storočia - obr. vpravo.

Možno aj vy ste náhodou našli článok Absurdné erby jedného blogera a učiteľa geografie, ktorý sa sám označil ako konštruktívny rýpal (zverejnený 26. 3. 2013 na sme blog). Uvádza v ňom aj erby Žbiniec (autori: Leon Sokolovský, Sergej Pančák) a Beckova (autori: Ladislav Vrtel, Jozef Karlík, Dragica Vrtelová). V textovej časti sa zaoberá viac legislatívou, ale zaradiť erb s námetom slona medzi absurdné erby (absurdný = nezmyselný, nelogický, hlúpy, nerozumný, neodôvodnený, sporný…) je vlastne …absurdné. Aj takéto zdanlivo exotické námety ako slon majú opodstatnenie v dejinách spomínaných obcí, veď inak by sa do ich erbu nedostali. A že ich nevieme spoľahlivo vysvetliť? Čo na tom, veď história je plná nejasností.

Nabudúce napíšeme o beckovskom erbe. ***Mgr. Dana Badžgoňová***

Napísali o nás v Trenčianskych novinách

V pondelok 19. 03. 2018 vyšli My Trenčianske noviny na titulke so záberom zdevastovanej kúrie Dubnických pod nadpisom Záchrana kúrie musí počkať. Na strane 3 sa Erik Stopka v článku *Na záchranu vzácnej kúrie nemá súkromník peniaze* venoval problematike záchrany kúrie Dubnických. Oslovil KPÚ v Trenčíne, starostu Beckova, majiteľa kúrie aj obyvateľov obce. „Kúria Dubnických chátra už dlhé roky. Súkromná spoločnosť, ktorá ju vlastní, peniaze na opravu a jej záchranu nemá. Obec aj štát má zviazané ruky, riešením môže byť vyvlastnenie.“ *(zdroj: MY Trenčianske noviny, 19. 3. 2018, číslo 11, s. 1, 3).* ***DB***

V TOMTO ČÍSLE PRÍLOHA KOMPAS FANÚŠIKA

TRENČIANSKE NOVINY

MY

VÝSTAVBA POKRAČUJE

ZA PREDPLATNÉ NA KONCERT

ZÁCHRANA KÚRIE MUSÍ POČKAŤ

PARKOVANIE ROK PO

NEJASNÁ BUDÚCNOSŤ

FOTOGALÉRIA NOVORODENCOV

Beckov v rádiu Regina

Dňa 20. 03. 2018 v čase o 8,23 hod Rádio Regina odvysielalo reláciu z oblasti regionálnej publicistiky pod názvom *Kúria v Beckove chátra*.

Nahrávku si môžete vypočuť na: https://reginazapad.rtvs.sk/clanky/regionalna-publicistika/159511/kuria-v-beckove-chatra.

Zo stránky Rádia Regina citujeme: „Najväčším lákadlom Beckova je tamojší hrad. Svoje čaro však majú aj prechádzky ulicami malej obce v okrese Nové Mesto nad Váhom. Nachádza sa tam hneď niekoľko historických budov. Kým niektoré sú v dobrom stave, iné sa rozpadajú turistom priamo pred očami. Takýmto negatívnym príkladom je aj kúria Dubnických. Stavba je v súkromných rukách, chýba jej strecha, čo sa výrazne podpísalo na jej vzhľade. Budovu je podľa pamiatkarov nutné urýchlene zastrešiť. Inak hrozí, že sa časom zmení na úplnú ruinu. Podľa samosprávy by zase mohlo byť riešením vyvlastnenie budovy, ide však o komplikovaný a zdĺhavý proces.“

Informácie redaktorke Barbore Jurenovej poskytol starosta obce Ing. Ján Križan. Za KPÚ v Trenčíne sa vyjadrila Lucia Pastierová. Konateľ spoločnosti, ktorá kúriu vlastní, Ján Klinec uisťoval: „Hľadáme vlastne spôsob financovania či už cez banku alebo cez nejaké dotácie, alebo prípadne hľadáme záujemcu, ktorý by to kúpil, zatiaľ, v tomto štádiu, nevieme to ani dostavať, ani s tým nič urobiť.“ ***DB***

73. výročie oslobodenia obce

V stredu 4. apríla 2018 po 19. hodine sa streli mladí i starší v parku pod hradom, aby si uctili pamiatku padlých Beckovčanov, ktorí obetovali svoj život za našu slobodu. Veniec vďaky priniesli poslanci OZ Anna Kabelíková a Ing. Jaroslav Martiš, zástupca starostu, ktorý sa aj prihovoril prítomným. Báseň zarecitovali žiačky základnej školy. Podujatie zabezpečila Jana Ježovicová a nafotil Jaroslav Straka. ***DB***

Stavebno-historický vývoj kúrie Dubnických v Beckove

Stavebnú i vlastnícku minulosť kúrie Dubnických v Beckove podrobne spracovala v roku 1998 v rámci architektonicko-historického výskumu Mgr. Valéria Horáková.

Kúria stála v bezprostrednej blízkosti mestskej brány a priekopy. Mestské opevnenie, konkrétne mestská brána a priekopa, sa písomne spomína už v roku 1389. Vieme tiež, že v r. 1392 bolo Beckovu udelené trnavské mestské právo, ktoré mu umožňovalo budovať hradby. Mimo tohto opevnenia však svojho času zostalo najstaršie doložené osídlenie Beckova - poddanská obec hradu, situovaná na južnej strane hradného brala. Hradbami, resp. tzv. hornou bránou na severnej strane a dolnou bránou na južnej strane námestia, prechádzala stará komunikácia. Na východnej strane tejto cesty, pod hradnou skalou, sa nám dodnes čiastočne dochovala najstaršia prízemná zástavba. Zvyšky zástavby na západnej strane cesty sa dochovali len v podzemných konštrukciách. Pozostatky mestského fortifikačného systému boli až na niekoľko výnimiek odstránené koncom 18. až začiatkom 19. stor. Časť mestského opevnenia sa však dodnes ukrýva napr. v náprotivnom objekte kúrie Dubnických - v bývalom domove dôchodcov.

História kúrie Dubnických sa viaže na spoločenské udalosti z konca 16. stor., kedy si pod vplyvom narastajúcej tureckej hrozby zámožnejší zemania a šľachta začali v opevnenom centre mesta hojne stavať priestorovo veľkorysejšie domy. Do Beckova sa podľa záznamov na konci 16. stor. uchýlilo, okrem 6 rodín hradného panstva, aj 11 rodín patriacich k zemskej šľachte a 12 zemianskych rodín. V r. 1709 žilo v Beckove už 26 šľachtických rodín a dedičov hradného panstva a 11 zemianskych kuriálnych rodov. V rámci delenia majetkov niekdajšieho veľkého hradného beckovského panstva sa medzi jeho podielnikmi ocitla aj drobnejšia zemianska vrstva z Trenčianskej župy, povýšená v priebehu 16. stor. do šľachtického stavu, Dubnickovci a Marczibányiovci z Kočoviec. Najstarším z rodu zemanov Dubnických bol Ján, ktorý prišiel do Kočoviec okolo r. 1564 pravdepodobne zo Sedličnej neďaleko Trenčianskych Stankoviec. V r. 1648 si Štefan Dubnický zobral za manželku Annu Tarnócziovú, čím rod získal, okrem iného, aj časť Tarnóczi-ovského podielu na beckovskom panstve. Koncom 17. stor. už Dubnickovci vlastnili všetky majetky Kočovských v Kočovciach aj Rakoľuboch, najvýznamnejším členom rodiny bol v tom čase Andrej Dubnický, ktorý bol slúžnym Trenčianskej župy, snemovým poslancom a v polovici 18. stor. provizórom beckovského hradu. Keďže však nemal mužských potomkov, majetok po jeho smrti prešiel na rodinu zaťa jeho dcéry Magdalény - rodinu Príleských z Prílesia a Zemianskeho Podhradia.

Kúrie, ako nazývame tieto novovznikajúce renesančné jednoposchodové šľachtické a zemianske objekty, boli a zostali architektonicky hodnotnou súčasťou obce, hoci sa mnohé z nich nedochovali. Okrem noviniek v podobe 2. nadzemného podlažia, priniesli aj bohatšie fasády s arkiermi, kamenárskymi prvkami či výtvarným riešením omietok. A práve v renesancii také obľúbené sgrafito sa nám dochovalo aj na kúrii Dubnických. Sgrafito je umelecká technika, ktorá vznikla priamo v renesančnom Taliansku. Pri jeho tvorbe sa na stenu nanesie hrubšia spodná vrstva zafarbenej omietky a po jej zaschnutí sa nanesie jemná, tenká vrchná vrstva bielej omietky, do ktorej sa ešte za čerstva vyškrabávajú vzory. Farba spodnej omietky v talianskej renesancii bola zvyčajne čierna, sivá, hnedá a červená, pričom zafarbenie sa dosahovalo pomocou popola zo slamy či dreva, tehlového prachu apod.

Kúria Dubnických má podobu trojkrídlovej dvojpodlažnej stavby, pričom najstarší priestor - pivnica je situovaná mimo pôdorys objektu. Krídla objektu sú jednotraktové, okrem čelného krídla, ktoré je dvojtraktové. (Traktom označujeme vnútorný priestor budovy medzi dvomi pozdĺžnymi zvislými nosnými konštrukciami, nosnými múrmi, radmi pilierov apod.). Kúria nemá čisto renesančnú dispozíciu, architektonicko-historický výskum v objekte identifikoval spolu **10 stavebných vývojových etáp**. Ako najstarší bol definovaný kamenný dvojpriestor suterénu zaklenutý kamennou valenou klenbou (zo 14. stor.), ktorý bol vybudovaný ešte pred stavbou mestskej fortifikácie (podľa spôsobu úpravy kameňa a spôsobu riadkovania) a je pravdepodobné, že nadzemné priestory boli v čase jeho výstavby z dreva. Neskôr bol k nemu pristavaný tretí, štvorcový kamenný priestor, tiež s valenou kamennou klenbou, ktorý na nadzemné podlažie vyvádza rampa, zaklenutá vysokou valenou klenbou.

V 3. etape (v 3. tretine 15. stor.) bol postavený dvojpodlažný, nepodpivničený, kamenný trojpriestor, do ktorého boli zakomponované fragmenty zachovanej stredovekej zástavby (vstup do podzemného priestoru). Na základe analýzy tohto objektu výskum predkladá hypotézu, že tento objekt bol priamo zakomponovaný do mestského opevnenia a mal teda aj inú, ako čisto obytnú funkciu. Dôkazom je nezvyčajne riešená dispozícia, predovšetkým malá miestnosť vysunutá na sever, ktorá bola otvoreným ohniskom do krovu. Druhé nadzemné podlažie sprístupňovali schody zo stredného rozľahlého priestoru; zastropenie obidvoch miestností 2. nadzemného podlažia bolo riešené formou drevených trámových stropov. Objekt mal sedlovú strechu so štítmi. Podlahu 1. podlažia tvorila udupaná zemina, na poschodí pálená tehla alebo palubovky.

Ako 4. stavebná etapa bolo postavené dnešné severné krídlo kúrie - pôvodne stredoveký objekt, ktorý kopíroval líniu námestia. Kamenné prízemie bolo na 2. nadzemnom podlaží doplnené nepálenou tehlou. Tento jednotraktový, nepodpivničený trojpriestor bol zastrešený sedlovou strechou so šindľovou krytinou. Severný múr zabezpečoval kamenný oporný pilier postavený naraz spolu s objektom, čo zároveň dokladá, že objekt mal 2. nadzemné podlažie. Zo strany námestia bol pravdepodobne prejazd do dvora alebo sieň, miestnosti boli zastropené trámovými stopmi. V strede dispozície sa nachádzala čierna kuchyňa otvorená do krovu. V nej bolo umiestnené aj drevené schodisko vedúce na 2. nadzemné podlažie. Túto etapu výskum datuje najneskôr do 1. tretiny 16. stor.

Rano-renesančná 5. vývojová etapa spojila južné krídlo staršieho stredovekého domu do úrovne mladšieho stredovekého domu - tzn. obidve krídla spojila do jedného celku, pričom si zachovali svoju stredovekú jednotraktovosť. Miestnosti 1. nadzemného podlažia boli zaklenuté hrebienkovými klenbami a trámovými stropmi. Túto novovybudovanú 3-krídlovú skladbu kladieme do 2. polovice 16. stor.

Tzv. 6. vývojová etapa je datovaná najneskôr do r. 1620 a bol počas nej predĺžený prejazd do dvora a nad ním, na poschodí, bola vybudovaná spojovacia chodba, čím predné krídlo nadobudlo podobu dispozičného dvojtraktu. Druhé nadzemné podlažie bolo sprístupnené z dvora schodiskom. V rámci tejto etapy bol objekt dotvorený najmä výtvarne, keď boli hladké renesančné fasády zvýraznené kamennými šambránami okien a celé 2. nadzemné podlažie na východnej (čelnej) a južnej (bočnej) fasáde bolo dekorované už spomínaným veľmi kvalitným sgrafitom. Juhovýchodné nárožie bolo zároveň obohatené o fortifikačný prvok v podobe okrúhleho arkiera. Táto úprava bola zrejme podmienená aj tureckým útokom na mestečko v r. 1599 a predpokladáme, že v tom čase už bol majiteľom kúrie niekto z členov rodu Dubnickovcov.

Ďalšia etapa (1. tretina 18. stor.) bola úpravou zameranou najmä na skvalitnenie kultúry bývania. Bol napr. kompletne prebudovaný vykurovací systém obsluhovaný po novom zo vstupnej siene, či spojovacej komunikácie na 2. nadzemnom podlaží. Tiež boli v tom čase zrejme zamurované niektoré staršie otvory, okenné a vstupné otvory boli opatrené novými výplňami apod.

V 1. tretine 19. stor. bolo zrealizovaných niekoľko nových priečok, nová korýtková klenba na prízemí severného krídla, rekonštruovaný starší vykurovací systém, vybudovaná nová pavlač sprístupňujúca severné krídlo a objekt dostal v celom rozsahu nový hambálkový krov (po požiari v r. 1729).

V poslednej štvrtine 19. stor. bolo v rámci 9. stavebnej etapy k objektu pristavané zo severnej strany nepodpivničené jednotraktové krídlo. Tento objekt zrejme nemal obytnú funkciu.

Po r. 1918, kedy kúriu získalo ministerstvo školstva, bola budova prispôsobená novému účelu, čo predstavovalo napr. úpravy vstupných a okenných otvorov, položenie nových drevených a terazzových podláh, vybudovanie soc. zariadení, modernizácia kúrenia, vodovodu apod. Po presťahovaní školy do nových priestorov (po r. 1959) objekt naďalej slúžil až do 90. rokov 20. stor. školstvu. Po jeho predaji v r. 2003 do súkromného vlastníctva začala jeho postupná degradácia, ktorú definitívne zavŕšilo odstránenie krovu súčasným vlastníkom v r. 2014. **Mgr. Lucia Pastierová, KPÚ Trenčín**

Zdroj: HORÁKOVÁ, V. Beckov, Kúria Dubnických. Pamiatkový výskum, 1998. KARLÍK J. Beckov 1. dejiny obce do r. 1918. Nové Mesto nad Váhom 2006.

Kúria Dubnických - súčasný stav, pohľad z hradu. Foto: DB

Výročná schôdza ZO JDS v Beckove

V utorok 20. 3. 2018 sa v sále kultúrneho domu konala výročná členská schôdza ZO JDS v Beckove. Schôdzu otvorila p. Mináriková, predsedníčka organizácie. Po schválení programu schôdze nasledoval kultúrny program - príbeh z knihy *Malý princ* - ktorý nacvičila p. uč. Mgr. Striežencová so žiakmi zo Základnej školy J. M. Hurbana v Beckove. Po vystúpení žiakov nasledovala pracovná časť schôdze. Ako prvá vystúpila p. Mináriková, ktorá sa prihovorila prítomným a následne zhodnotila činnosť organizácie za rok 2017. P. Kubíčková, pokladníčka, informovala o stave pokladne. Na našej schôdzi sme mali prítomných aj milých hostí - p. starostu obce Ing. Križana a p. Michalčíkovú za okresnú organizáciu. Obaja vzácni hostia vystúpili so svojimi príhovormi. Pán starosta nás oboznámil o pripravovanej akcii, inštalácii kópie Beckovskej Madony na Beckovskom hrade počas Dní obce 2018, a poprial nám veľa zdravia do ďalších dní nášho života. P. Michalčíková nám odovzdala pozdrav od predsedníčky okresnej organizácie p. Lovásovej a poďakovala nám za všetku činnosť, ktorú vykonávame. P. Masár nás oboznámil s plánom činnosti na rok 2018. Pracovnú časť schôdze uzavreli gratulácie jubilantom. Za minulý rok ich bolo 25. Po pracovnej časti nasledoval „neskorý obed", posedenie a vzájomné rozhovory pri reprodukovanej hudbe.

Nemožno zabudnúť poďakovať sa všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom pričinili o to, že sme 20. marca mohli prežiť príjemné popoludnie. Sú to naši sponzori - Obecný úrad Beckov, ELIPOS - Pavol Vavro, Zlatý pavúk, Reštaurácia U Martiny a Pekáreň Beckov, ktorí nám každoročne prispievajú finančnými alebo materiálnymi darmi. Ďalej p. Alici Striežencovej vďačíme za prípravu sály, p. Ivete Martišovej, Antónii Bánovskej, Zdenke Krasňanskej a Ivane Vavrovej úprimne ďakujeme za obsluhu a upratanie, p. Petrovi Čaňovi a Drahošovi Minárikovi za dovoz a odvoz, p. Jaroslavovi Strakovi za hudobnú produkciu a p. Danke Badžgoňovej za fotografovanie a celoročnú pomoc s administratívou spojenou s činnosťou našej organizácie. Všetko má svoj začiatok a všetko má svoj koniec. Keď sa chýlil deň ku koncu, rozišli sme sa aj my domov.

Ing. Mária Mináriková

Jubilanti 2017

Vystúpenie žiakov ZŠ

Foto: DB

Slovenský zväz včelárov: Človek a včely

Každý rok môžeme podľa štatistík sledovať, ako na Slovensku ubúda včelstiev. Okrem dôležitého opeľovania včely produkujú biologicky vysoko hodnotné produkty - med, propolis a vosk. Čmeliak tiež patrí rovnako medzi dôležitých opeľovačov a takisto sa stáva ohrozeným druhom. „Keď vymrú včely, do štyroch rokov vymrú aj ľudia." Tento alarmujúci výrok pripisovaný Albertovi Einsteinovi sa často cituje a jeho úlohou je prebudiť v nás zodpovednosť za životné prostredie a upozorniť na vymieranie včiel. Aj keď s najväčšou pravdepodobnosťou Einstein nič také nepovedal, život človeka je s včelami spätý oveľa viac, než si možno myslíme.

Viac ako tretina našich potravín totiž závisí od opelenia včelami. Život včelstiev najviac ohrozujú pesticídy, roztoče varoa a ďalšie neznáme príčiny, ktoré v posledných rokoch spôsobili masívny úhyn včelstiev na rôznych miestach sveta. V niektorých oblastiach Číny už vraj včely nie sú vôbec a stromy musia ručne opeľovať ľudia. Dokonca sa uvažuje o výrobe malých robotov, ktorí budú opeľovať kvety. Čo sa však stane, ak takého robota použije ako potravu vták, tak to sa ešte nevie.

Včely robotnice tancujú dorozumievací tanec, pomocou ktorého si odovzdávajú informácie. Na jeden kilogram medu svojou prácou prispeje až 6000 včiel. Musia pri tom spolu zniesť peľ a nektár až z 2,5 milióna kvetov a nalietať 160-tisíc kilometrov. Rýchlosť letu včely dosahuje až 60 km za hodinu. Orientačným bodom včely pri lete je slnko. Dokáže sa podľa neho orientovať aj keď je zamračené. Čiže, ešte raz to zhrniem do jednej vety, najväčší význam má včela ako opeľovač, a nie ako výrobca medu.

A ak ešte stále márne pozeráte na rozkvitnuté stromy a hľadáte včely, dám vám jednu radu, zaopatrite si jeden dva úle so včelami a budete mať koníčka, ktorý vás naplní duševnou pohodou. Dýchanie vône úľa je ako piť živú vodu. A nejaké to poštípanie, ak nie ste alergický, prebolí a má aj liečivé účinky.

V prípade záujmu o registráciu do Slovenské zväzu včelárov vám rád poskytnem ďalšie informácie osobne. ***Miloš Jaroščiak, dôverník SZV, Beckov 374***

NOVÉ KNIHY V OBECNEJ KNIŽNICI
január - marec až apríl 2018

• Krásna literatúra pre dospelých:

Juraj Červenák: Mŕtvy na Pekelnom vrchu. Slovart 2013
Juraj Červenák: Krv prvorodených. Slovart 214
Juraj Červenák: Ohnivé znamenie. Slovart 2015
Juraj Červenák: Diabol v zrkadle. Slovart 2016
Dominik Dán: Cigaretka na dva ťahy. Slovart 2017
Dominik Dán: Korene zla. Slovart 2017
Dana Hlavatá: Všetko je zabudnuté. Marenčin PT 2017
Dana Hlavatá: Neblázni, miláčik. Marenčin PT 2017
Táňa Keleová - Vasilková: Priateľky. IKAR 2017
Táňa Keleová - Vasilková: Moje recepty. IKAR 2017
Táňa Kelelová - Vasilková: Mama. IKAR 2018 (najnovšia)
Štefan Kuzma: Stratený boh. Trio Publishing 2012 (dar)
Štefan Kuzma: Piaty západ slnka. Trio Publishing 2012 (dar)
Štefan Kuzma: Intimita zla. Trio Publishing 2012 (dar)
Agnes Martin-Lugand: Tá hudba mi stále znie v hlave. Motto 2018, (najnovšia)
Peter May: Fin z ostrova Lewis I. - III. (Čierny dom, Muž z ostrova Lewis, Šachové figúrky). Plus 2015
Petra Nagyová - Džerengová: Ide o život. Marenčin PT 2013
Andrzej Sapkowski: Zaklínač I. - VI.
Viera Švenková: Modrý encián. VSS 2018

• Krásna literatúra pre deti a mládež:

Jozef Branecký: Ferko a Janka. Kópia podľa Tranosciuis 1948 (príbeh o Beckove)
Gabriela Futová: Psia škola kocúra Červenochvosta. Mladé letá 2017
Titania Hardie: Labyrint z ruží. NOXI 2008
Daniel Hevier: Nám sa ešte nechce spať. Buvik 2013
Dana Hlavatá: Ako sa Berta a Oskár nezmestili do kože. Fortuna Junior 2017
Josef Lada: O bystrej kmotre líške / Josef Lada: Vodníci a strašidlá
Petra Nagyová - Džerengová: Klára a mátohy. Slovart 2011
Petra Nagyová - Džerengová: Klára a iglú. Slovart 2013
Lincoln Peirce: Veľký frajer Nate
Frauke Scheumannová: Winston
Jim Smith: Ja (tak trochu) som trápny
Ulf Stark a Sara Nilsson Bergman: Kamaráti z Čarovného lesa. Siagoskatt - IKEA 2015
Holly Webbová: Lily a kúzlo zradcov / Holly Webbová: Rose a strieborný prach
Holly Webbová: Lily a žiarivé draky / Holly Webbová: Rose a čarodejníkova maska

• Náučná literatúra pre dospelých:

Rosa Pich - Aguilera Roca: Ako byť šťastná s 1, 2, 3… deťmi. Rdemptoristi 2014
Jonáš Záborský: Dejiny kráľovstva uhorského. Slovart Bratislava 2012

• Náučná literatúra pre deti a mládež:

Maria Thörn: Poďme sa spolu zahrať! IKEA 2015
Quentin Willson: Legendárne športové autá. Slovart 2003.

DB

Príbeh hrdinov z Beckova - príbeh priateľstva
Za slobodu iných obetovali vlastnú

Pred dvoma rokmi sme v BN č. 3/2016 písali o niekoľkých obyvateľoch Beckova, ktorí sa spontánne zapojili do pomoci dvom utečencom z väznice Leopoldov. Dva týždne sa o nich starali, ukrývali ich a kŕmili, až im obstarali nové občianske preukazy, aby mohli vycestovať za slobodou.

Udalosť z januára 1952 mala následky presne po šiestich rokoch. V januári 1958 vtedajšia bezpečnosť zatkla hlavných aktérov - Adama Skúpeho, vtedy už redaktora Roľníckych novín a Považana, Ľudovíta Zámečníka, Skúpeho švagra, nápomocného pri úteku, Jána Poloreckého, beckovského žandára, a vypočúvali aj

Alžbetu Zámečníkovú, sestru Adama Skúpeho, a Beckovčana Štefana Ondrejoviča, v ktorého stodole sa obaja utečenci skrývali. Skúpy a Zámečník boli odsúdení na 11 a 6 rokov väzenia, našťastie, v máji 1960 boli amnestovaní. Štefana Ondrejoviča po vypočúvaní prepustili, mal vtedy už 67 rokov a dokázal vyšetrovateľov presvedčiť o svojej neinformovanosti. Najhoršie dopadol Ján Polorecký, ktorého odsúdili na 16 rokov a vo väzení prežil 7 a pol roka. Ťažké chvíle prežívala aj Alžbeta Zámečníková, práve vtedy očakávala narodenie svojho tretieho dieťaťa, takže pár dní pred narodením dcéra Ingrid bola „svedkom" výsluchov, ktoré sa odohrávali v Bratislave, kde mladá rodina bývala.

Podrobnosti o živote Pravomila Raichla, jedného z dvojice utečencov z Leopoldova, nájdete v najnovšej knižke historika Ústavu pro studium totalitních režimů v Prahe **Jaroslava Čvančaru - Pravomil Raichl - život na hranici smrti**. Vydal Toužimský & Moravec, Praha 2017, ktorá vyšla 25. februára 2018, v deň výročia úmrtia Pravomila Raichla (2002), ktorý bol zhodou okolností aj dňom 70. výročia víťazstva komunistov v ČSR. Kniha má 284 strán textu a 312 strán fotografií, okrem iných je tam 11 fotiek týkajúcich sa príbehu z Beckova. Sú to fotky Beckovského hradu, Adama Skúpeho so sestrou na hrade, Štefana Ondrejoviča, Alžbety Skúpej - Zámečníkovej v mladosti a s rodinou, Adama Skúpeho s Raichlom v roku 1995 v Leopoldove, aj väzenské fotky Skúpeho a Poloreckého.

Jaroslav Čvančara sa podrobne venuje ich pobytu v Beckove, ako mu o ňom rozprával sám Pravomil Raichl i ďalší účastníci a svedčia archívne dokumenty. Napriek niekoľkým nedostatkom (okrem iného nesprávne napísané slovenské mená a názvy) sa mu podarilo presvedčivo vypovedať o nezištnej pomoci Beckovčanov neznámym utečencom na pozadí heroickej cesty Pravomila Raichla za slobodou. Poznal na vlastnej koži pravú tvár sovietskej moci, keď nelegálne prekročil hranice Sovietskeho zväzu (1940), za čo ho odsúdili do gulagu, odkiaľ sa dostal len vďaka formovaniu československej armády v Buzuluku. Ako vojak prešiel so zbraňou v ruke cez Duklu do vlasti a v armáde zostal aj po oslobodení. Rýchlo odhalil snahy komunistov ovládnuť povojnovú republiku, a začal proti nim bojovať, čo ho opäť stálo slobodu. Tentoraz skončil v čs. väzniciach a z najťažšej z nich, z Leopoldova, utiekol. Pomocou mnohých dobrých ľudí sa dostal do Nemecka a v americkej spravodajskej službe aktívne pracoval na zvrhnutí vtedajšieho režimu. Jeho život sa rýchlo znormalizoval, z Nemecka odišiel aj s manželkou do USA, kde našiel nový domov, prácu, aj dokončil štúdium. V Oregone sa mu rozrástla rodina a tešil sa zo života v slobodnej krajine. Po roku 1989 sa nevedel zmieriť, že mnohí aktéri bývalého režimu, z jeho pohľadu zločinci, zostali nepotrestaní, najmä prokurátor Karel Vaš, ktorého sa rozhodol sám, ťažko chorý a starý, zastreliť, teda spravodlivo potrestať, keďže súd ho oslobodil. Ale zasiahla vyššia spravodlivosť, v plzenskom byte Raichla zastihla vlastná smrť. Na výročie víťazného februára 25. 2. 2002.

Popri hlavných hrdinoch najviac zaujme jedna výnimočná postava - mladá žena, vlastne ešte dievča, **Alžbeta Skúpa**. Miloš, ako volali Pravomila Raichla v Moravskom Lieskovom, mohol po nej pokukávať (s. 23), ale určite ona nemala v súvislosti s ním iné myšlienky ako kamarátske. Pretože v tom čase mala vážnu známosť s Ľudovítom Zámečníkom, svojím budúcim manželom. Dôkazom sú fotografie. Alžbeta a Ľudovít sú na spoločnej fotografii už vo februári 1940 (pozri dolu),

ale Raichl sa spoznal s Adamom Skúpym a jeho rodinou, u ktorých sa ukrýval počas svojho prvého úteku, až v máji 1940. Všetci štyria mladí ľudia - Adam, Alžbeta, Ľudovít a Pravomil - nadviazali krásne a pevné priateľstvo, ktoré pretrvalo po celý život. Vydržalo ťažké skúšky, veľké obete. Pomoc priateľovi v núdzi títo skvelí ľudia postavili nad vlastné bezpečie. Pomohli bez ohľadu na následky. Museli rátať s tým, že ich niekto prezradí a skončia vo väzení (skúsenosť s politickými procesmi), ale žiadne riziko ich nezastavilo. A tak Pravomil Raichl a Josef Chalupecký sa dostali na slobodu aj vďaka ich obetavosti.

Aká bola Alžbeta Zámečníková? Spomínala pred deťmi na tieto roky mladosti? Ako sa vyrovnávala s faktom, že jej manžel a brat boli vo väzení a ona zostala sama s tromi deťmi? Stretla sa s Raichlom v roku 1995, keď sa vrátil na miesta svojej mladosti?

Na otázky nám odpovedá **Ingrid Zámečníková**, dcéra Alžbety a Ľudovíta Zámečníkovcov, akademická maliarka z Bratislavy i Moravského Lieskového.

Moja maminka žila v neustálom strachu ešte mnoho rokov potom. O podrobnostiach vtedy radšej mlčala. Moji bratia nemohli študovať na vysokej škole, aj keď predpoklady na to mali. Veľkou pomocou v tých časoch jej boli rodičia ako roľníci, ktorí boli pracovití - ako dieťa si pamätám na kravičku a kozu v maštali. S pánom Raichlom sa nestretla, v tom roku - 1995 - bola už vážne chorá. Vždy konala s čistým svedomím. Bola to veľmi odvážna a múdra žena. Pravdu povediac, moji rodičia, a hlavne mamička ma viedla čo najviac k umeniu, a tým sme žili duchovne, boli tiež veľkí folkloristi a vzťah k ľudovému umeniu obohacoval náš život.

O Raichlovi si môžete pozrieť najnovší dokument Českej televízie, odvysielaný 26. 2. 2018 v programe Reportéři ČT pod názvom *Hrdina z gulagu*, réžia Stáňa Raupachová - www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1142743803-reporteri-ct/218452801240008/titulky.

Mgr. Dana Badžgoňová

Popis fotiek z albumu Ingrid Zámečníkovej:

1. Alžbeta Skúpa, 1941;
2. Alžbeta Skúpa a Ľudovít Zámečník, Moravské Lieskoví, február 1940;
3. Alžbeta Zámečníková s deťmi Liborom, Milošom a Ingrid, november 1958.
4. Ingrid Zámečníková, maliarka.

CHLIEB A HRY

V starovekom Ríme sa jednému z cisárov podarilo zaviesť gladiátorské hry. Niekoľko mesiacov sa do obrovského rímskeho kolosea hrnuli deň čo deň davy ľudí, aby sa prizerali na to „divadlo“. ***Cisárovi sa takto podarilo dosiahnuť niekoľko výsledkov:***

1. Odpútal ľudí od naliehavých problémov. Dovtedy sa v Ríme pretriasali otázky daní, cisárove nečisté praktiky, zmysel vojnových ťažení… Po začatí týchto hier v celom Ríme zavládla spoločná téma: gladiátorské zápasy. Všetkých to zaujímalo, všetci tým „žili“. Ostatné problémy už neboli verejným záujmom.

2. Ľuďom boli (doslova) zapchané ústa. Z týchto hier sa zachoval výraz „chlieb a hry“. Do obrovského kolosea pred začiatkom každého zápasu bolo privezených niekoľko vozov plných chleba, ktoré hádzali medzi ľudí. Teda tým, čo prišli, sa to ešte aj oplatilo. Ľudia upadli do spokojnosti.

3. Svedomie ľudí bolo znecitlivené (otupené). Nešlo iba o nevinné hry, boli to zápasy, pri ktorých vždy niekto zomrel. Ak tam vošli dvaja gladiátori, jeden z nich tam zomrel. Ak vošli do arény dve skupiny bojovníkov, jedna skupina tam zahynula. Zabíjanie sa stalo športom. Tí, ktorí zabíjali, boli v očiach ľudu hrdinami. Ľudia si zvykali na to, že pred ich očami niekto trpí a zomiera, ba dokonca sa na tom zabávali. My sa dnes čudujeme, ako sa Rimania dokázali o niekoľko desaťročí dívať, ako kresťanov mučia a hádžu divej zveri. Oni mali na to pripravené, otupené svedomie!

4. O všetkom rozhodol ľud. Zápasy sa všetkým páčili, za smrť bojovníkov nenieseol zodpovednosť nikto. Stávalo sa, že pred posledným smrtiacim úderom si víťaz vyžiadal povolenie od cisára. A cisár sa dal ovplyvniť mienkou hučiaceho davu ľudí. Veď predsa hlas ľudu - hlas Boží! Vy ste rozhodli!

Evanjelista Ján nám zaznamenal vážne Ježišove slová: „Zlodej prichádza, len aby kradol, zabíjal a hubil; ja som prišiel, aby život mali a hojne mali.“ Pod zlodejom myslel Ježiš jednoznačne na diabla, ktorý sa dodnes nezmenil. Zmenil iba formu svojho pôsobenia. Cieľ i výsledok zostal nezmenený. Chlieb a hry - nič nové pod slnkom!

V našich médiách sa už za niekoľko rokov udomácnili tzv. reality show. Na západe to už tak neletí, ale u nás patria tieto programy k najsledovanejším. Sledovali sme život ľudí, ktorí boli zavretí v jednom dome, pričom všade boli kamery. Dívame sa na reakcie tých, ktorí si na určitý čas „vymenili manželky“. Sledujeme v priamom prenose, ako sa ľudia zachovajú v nastražených výnimočných situáciách. Pritom sa nám zdá, že ide o veľkú zábavu.

Milí priatelia, dovoľte, aby som už uvedené výsledky rímskych hier aplikoval na súčasnú situáciu:

1. Naša pozornosť je odpútavaná od bežných problémov. Zlodej nás volá, aby sme sledovali život a správanie sa niekoho, koho nepoznáme, aby sme sa dívali na jeho reakcie, na jeho intimitu, aby nám nič neuniklo. Sami sme svedkami ako sa všade rozpráva o tom, čo sme videli… (Dokonca i v materských škôlkach učiteľky s deťmi diskutujú o finalistoch Superstar…). A výsledok? Keďže nám nič nemôže uniknúť, v strese potom „stíhame“ naše povinnosti, nemáme čas na budovanie svojich rodín, na výchovu detí, na budovanie dobrých vzťahov. Sme „zamestnaní“ starosťami iných ľudí, ktorým však nijako nemôžeme pomôcť (snáď najlepšie by sme im pomohli tým, že by sme nikomu neposlali SMS-ku). Nedajme sa okrádať o čas! Nedajme sa okrádať o svoje rodiny, o dobré vzťahy! Zlodej prichádza, len aby kradol…

2. Súťažiť sa oplatí! Hrdinovia reality show za nič neplatia, naopak, zarábajú na tom! Stať sa hrdinom dnes nie je ťažké ani finančne náročné! Ani nás divákov to nič nestojí. Dokonca nemusíme ani „zadok“ zdvihnúť a ísť niekoľko kilometrov do kolosea ako Rimania! Všetci sme klamaní: nič nestratíš, ešte získaš!

3. Naše svedomie je zbavované citlivosti (otupované). V Ríme sa diváci zabávali na tom, ako boli gladiátori zraňovaní, ako zomierali. V dnešných programoch nikto nezomiera (to by sme rýchlo odhalili zlo), no predsa ide o „proces zomierania“. Zabávame sa na tých, ktorí sú zraňovaní vo svojom vnútri, ktorí sa dobrovoľne vydali do situácií pokušení, aby v nich zlyhali, aby upadli do nemoránosti. Zabávame sa na tých, ktorí odhaľujú svoju biedu a prázdnotu, zabávame sa na tých, ktorých rodiny sa začínajú rozpadať. Program sledujeme ako divadlo, necítime s obeťami, ktorých bolesť je reálna.

A čo je snáď najhoršie - to všetko začína meniť naše myslenie. Veď aj tak sa dá žiť! Prečo neskúsiť zmenu? Prečo sa mám uspokojiť s napr. jednou manželkou?

4. Rozhodnutie je v našich rukách. Ekonomická stránka týchto programov je kapitolou sama o sebe. (Každý rozumný človek vie, že ide o inteligentné vyťahovanie peňazí z našich vreciek. A že niet peňazí na školstvo a zdravotníctvo! Komu ľahkovážne posielame svoje peniaze?)

Ide však o omnoho závažnejšie problémy. Problém zodpovednosti (zodpovední sú všetci, a teda nikto). Ďalším problémom je otázka subjektívneho posúdenia cez obrazovku televízora. Naše subjektívne hodnotenie sa stáva mienkou celého národa. Je dobré a správne to, čo vníma (pritom nepoznajúc všetky súvislosti) väčšina? Čo ak sa väčšine páči nemorálny spôsob života?

Rozlišujme, nedajme sa klamať! Boh nám v svojom Slove zjavil dobré a jasné princípy, ktoré nikomu neprinesú sklamanie, či nešťastie. Ježiš Kristus nám ponúka spôsob života, ktorý nikdy nebudeme banovať. Život reálny a plný pokoja. Chceme ho?

Ľubomír Ďuračka,
zborový farár ECAV Nové Mesto nad Váhom, administrátor ECAV Beckov

Blížiace sa majstrovstvá

Už o pár dní, začiatkom mája, začnú Majstrovstvá sveta v hokeji. Ak si myslíte, že budem písať o nich, tak to nie je tak. Veď prečo by som mal venovať pozornosť hokeju, ktorý po 2 týždňoch skončí? Vidím možnosť omnoho väčších majstrovských výkonov. Sú to naše rozhodnutia, ktoré môžu zmeniť nielen nejakú „tabuľku“, ale celý náš život.

Na prvý pohľad sa zdá, že život nie je voči človeku nastavený správne. S istotou 100% vieme, že príde nejaký problém do nášho života. Príde čas, keď sa budú kopiť problémy. Budeme vedieť, že koniec môže prísť veľmi rýchlo. Stačiť bude malý okamih nepozornosti. Uvedomíme si, že máme dve možnosti. Buď rezignujeme, alebo s tým začneme niečo robiť. Celá pointa je v tom, či začneme. Bude potrebné premýšľať a vyriešiť jeden problém a hneď druhý. A potom ďalší. Až ich vyriešime dostatočné množstvo, budeme môcť povedať, že sme odvrátili tragédiu a podarilo sa nám niečo dosiahnuť. Úspešne prežiť život.

Lenže kde zobrať silu ísť ďalej, urobiť ďalší krok? Vyjadril by som to inou myšlienkou. Ak máme nádobu, môžeme ju naplniť doplna 1 centovými mincami. Poznáme to. Niekedy ich je plná peňaženka. K naplneniu našej nádoby ich bude treba možno veľmi veľa. To nás bude stáť veľmi veľa síl. Uvážme, čo by sa stalo, keby sme miesto tých našich minci do našej nádoby vhodili jeden drobný kameň. Napríklad diamant. V ktorom prípade bude naša nádoba „vzácnejšia“? Odpoveď je predpokladaná: Keď v nej bude diamant. Napriek veľkému nepomeru množstva plieškov voči priehľadnému drobnému diamantu. Stačí správne rozhodnutie.

V čom budú tie naše majstrovstva? Skúsim použiť tretí obraz. Keď sme už spomínali hokej, tak môžeme použiť hokejový príklad. Kto je víťaz zápasu? Ten kto má výsledok 8:8, alebo 1:0. V prvom prípade v zápase padlo 16 gólov, ale víťaza niet. V druhom prípade padol 1 gól a víťaz je 100% jasný. Naše majstrovstvá sú o našich správnych rozhodnutiach. V rozhodnutí prežiť úspešný život. Napriek problémom. Otázka je, či tomu veríme. Nič iné nemá taký význam. Možno nám k tomu úspechu bude stačiť jedna osoba. Dajme jej vedieť, že je pre nás vzácna. Ale rovnako jeden človek môže zničiť náš život. I jeden človek môže zmeniť svet. Ako? Tým, že zmení seba. To bude to najväčšie majstrovstvo. Urobme to v láske a pre lásku. Veď mesiac máj je i lásky čas. To nech sú naše majstrovstvá. V kreativite lásky.

br. Felix Mária OFM

MINIGALÉRIA V OBECNEJ KNIŽNICI

V našej obecnej knižnici nemáme len 30 regálov plných dobrých kníh, ale aj tucet krásnych fotografií Beckova, Beckovského hradu a okolitej krajiny, ktorých autorom je **Ľuboš Balažovič**, známy umelecký fotograf z Nového Mesta nad Váhom, o ktorom sme písali v BN č. 2/2017, s. 5, BN 3/207, s. 6, BN č. 4/2017, s. 6, BN č. 5/2017, s. 5, pri príležitosti osláv 200. výročia narodenia Jozefa Miloslava Hurbana a otvorenia výstavy jeho fotografií v sále KD 19. marca 2017. Obdivovatelia diela tohto autora si môžu pozrieť jeho čarovné obrázky v obecnej knižnici na požiadanie v pracovných dňoch a úradných hodinách.

DB

Týždeň s anglickým lektorom

Stalo sa to po prvý raz, že v Základnej škole s materskou školou J. M. Hurbana v Beckove patril 2. marcový týždeň intenzívnemu kurzu anglického jazyka s britským lektorom. Cieľom kurzu, ktorý nám sprostredkovala bratislavská spoločnosť TalkTalk course, bolo zdokonaliť jazykové zručnosti našich žiakov, odbúrať tú neviditeľnú bariéru prejaviť sa v cudzom jazyku a v neposlednom rade podporiť slobodu prejavu v rámci našej školskej komunity.

Od pondelka 5. marca do piatka 9. marca mali piataci až deviataci, rozdelení do dvoch skupín, jedinečnú možnosť učiť sa a „speakovať" v anglickom jazyku tri vyučovacie hodiny denne s **Markom Hurstom**. Tento skúsený lektor sa narodil vo Veľkej Británii, no prevažnú časť svojho života prežil v Amerike, preto bolo veľkou výhodou to, že priniesol na našu školu mix oboch kultúr.

Vyučovanie prebiehalo v uvoľnenej atmosfére formou rôznych zábavných hier, súťaží, dialógov a aktivít, čo deťom pomohlo odbúrať ich počiatočné zábrany a následne to viedlo k nenútenej konverzácii.

My, učitelia, ako i samotní žiaci, sme si veľmi cenili Markovu pripravenosť na vyučovanie, jeho osobný šarm, bezprostrednosť, priateľskosť, kreativitu a zreteľný britský akcent. Asi nikto na našej škole nevypije za deň toľko šálok káv bez mlieka a cukru ako Mark. Nezabudnuteľné sú tiež anglické jazykolamy „Woodchuck Chuck" a „Peter Piper", ktoré sa zo začiatku zdali nemožné sa naučiť, no v závere kurzu to každému išlo ako po masle.

Posledný deň boli všetci absolventi kurzu odmenení absolventským certifikátom. Pevne veríme, že zároveň získali novú skúsenosť, priateľstvo (s Markom sme viacerí v spojení aj cez FB), ale aj vnútornú motiváciu osobne sa rozvíjať a pokračovať v ďalšom štúdiu angličtiny.

Zároveň dúfame, že návšteva našej školy britským lektorom sa stane tradíciou aj po ďalšie roky, a že nadchla a povzbudila aj ostatných žiakov, ktorí tento rok nenabrali odvahu prihlásiť sa do kurzu.

Aj vďaka takýmto akciám sa stávame nielen lepšími „speakermi" v cudzom jazyku, ale aj vnútorne bohatšími a motivovanejšími. A motivovaní žiaci sú v konečnom dôsledku aj motivátormi pre učiteľov.

Tu prinášame preložený rozhovor, ktorý žiaci uskutočnili s Markom posledný deň kurzu na záverečnej hodine.

Prečo ste sa rozhodli stať sa anglickým lektorom?

Mark: Pretože som hľadal prácu, ktorá by bola menej stresujúca ako tá predošlá práca, ktorá bola veľmi náročná a môj šéf nebol moc milý človek. Väčšinu svojho času po nás len vrieskal. A vy, decká, ste fantastické.

Ktoré krajiny ste doteraz navštívili?

Mark: Bol som v Belgicku, vo Francúzsku, Holandsku, Luxembursku, Nemecku, Švédsku, Španielsku, Poľsku, Českej republike, Slovensku, Slovinsku, Litve, Dánsku, …hmm, …to je asi všetko v Európe.

Ktorá krajina sa vám páči najviac a prečo?

Mark: Krajina, ktorú mám momentálne najradšej, je Poľsko. Poliaci sú oveľa priateľskejší ako ostatné národy, nie sú plachí, rozprávajú sa s vami a nemajú problém vám hocikedy odzdraviť. Poľsko je síce mojou obľúbenou krajinou, ale dokázal by som žiť aj na Slovensku alebo v Českej republike.

V ktorej krajine by ste radšej žili - v Británii alebo v USA a prečo?

Mark: V Amerike sa mi bývanie páčilo viac, pretože tam je všetko o dosť lacnejšie a najmä elektronika je tam na lepšej úrovni.

Koľkými jazykmi sa viete dohovoriť?

Mark:. Hovorím po anglicky, trošku po francúzsky, viem použiť základnú slovnú zásobu v nemčine a poľštine, po slovensky dokážem napočítať do desať a takisto povedať „čučoriedka". Čo viac by som mal vedieť povedať? (pozn. na všetkých školách žiadajú žiaci Marka, aby vyslovil práve toto slovo)

Aký je hlavný rozdiel medzi americkými a slovenskými žiakmi?

Mark: Slovenskí žiaci a študenti sú fantastickí a bystrí, inteligentní. Vy ste ďaleko nad americkými či anglickými žiakmi. Viete veci, ktoré oni nevedia. Vy viete geografiu, dejepis, viete pozrieť na mapu a nájsť ktorúkoľvek krajinu, ktorú spomeniem. Takisto ste veľmi dobrí v cudzích jazykoch a všetci dobre ovládate angličtinu.

Uprednostňujete šport alebo pozeranie televízie?

Mark: No viete, teraz som už zrelý a ktosi mi povedal, že kedysi som bol menší, no v súčasnosti som pribratejší, takže uprednostňujem pozeranie televízie. Predstavte si však, že už asi mesiac nemám televízor.

Čo zvyčajne robievate vo svojom voľnom čase?

Mark: Veľa času trávim pri počítači. Vediem hodiny angličtiny so svojimi poľskými a niektorými slovenskými priateľmi, píšem si plány hodín, chystám materiály…, nič také vzrušujúce. Cez víkendy cestujem.

Ktorý darček, ktorý ste kedy dostali, sa vám páčil najviac?

Mark: Najlepší darček, aký som kedy dostal, boli pravdepodobne moje deti.

Máte nejaký splnený sen?

Mark: Práve teraz sa mi plní sen, pretože vás učím. Toto je absolútne moja najlepšia práca, akú som kedy mal. Každý týždeň sa zjavím v inej škole, kde ma pekne privítajú, na konci týždňa sa pekne rozlúčime, ja musím odísť, hoci je to pre mňa veľmi ťažké, cez víkendy cestujem. Toto je skrátka moja vysnívaná práca, sen, ktorý sa mi plní.

Aký je váš obľúbený životný citát?

Mark: Povedal by som, že tento: „Nebojte sa urobiť chybu." Ak totiž neurobíte žiadne chyby vo vašej angličtine, neučíte sa. Nebojte sa, kľudne robte chyby, rozvíjajte sa. Chyby sú o tom, že sa na nich učíte, ako ich zvládnete.

Ako sa vám páčilo na našej škole?

Mark: Tento týždeň som si užil veľa zábavy. Vy všetci ste boli skvelí. Keď som chodieval poobede domov, stretával som ľudí na bicykloch a oni ma zdravili buď „Ahoj", alebo „Dobré ráno", čo bolo dosť zábavné, nakoľko bolo už popoludnie. Ale to je OK. Vaša škola je dobrá, učitelia sú absolútne úžasní a vy, žiaci, ste skvelí.

Čo by ste chceli odkázať všetkým tu na škole?

Mark: Dve slová - Hovorte po anglicky!

Mgr. Lucia Kačicová, učiteľka angličtiny

Škôlkari na návšteve u prvákov

My sme smelí škôlkari, múdre hlávky máme.
S písmenami, s číslami do boja sa dáme.
Čítania sa nebojíme, s počtami si poradíme,
všetko sa nám podarí, keď si zaspievame.

Deti z 3. triedy MŠ si piesňou pripomenuli, že o chvíľu ich čaká zápis do 1. ročníka do ZŠ. Predtým však stihli navštíviť 1.triedu na našej základnej škole. Ďakujeme pani učiteľke PaedDr. Radke Prokopenskej, vďaka ktorej deti spoznávali dosiaľ nepoznané. Previedla ich celou vyučovacou hodinou, aby im ukázala ako sa deti učia, čo všetko ich po zápise do 1. ročníka čaká a naši predškoláci sa s radosťou zapájali do pripravených aktivít.

Tešíme sa verejnému záujmu rodičov našich detí, ale aj ľudí, ktorí sa snažia našu materskú školu podporiť. Vďaka nezištnej pomoci pána Miroslava Mahríka sa nám podarilo opraviť rínu nad vstupom do MŠ a za sponzorský finančný dar ďakujeme pánovi Ernestovi Benkovi.

Mgr. Andrea Bartóková, zástupkyňa pre MŠ

Beseda v školskom klube

V rámci mesiaca knihy sa v školskom klube konala beseda s pani Bubeníkovou. Deti sa už nevedeli dočkať. Dokonca žiaci 3. ročníka pripravili aj malé občerstvenie. Keď pani Bubeníková prišla do triedy, zavládlo ticho. Deti sa pekne po jednom predstavili. Pani učiteľka Prokopenská predstavila deťom pani Bubeníkovú. Tá potom s veľkou radosťou deťom prečítala povesť o hrade Beckov z knihy od J. C. Hronského - Zakopaný meč. Všetky deti pozorne počúvali. Pani Bubeníková povedala deťom v skratke niečo o histórii hradu Beckov. Rozpútala sa aj diskusia o histórii hradu a obce. Deti téma zaujala a tešili sa z návštevy pani Bubeníkovej.

Myslím, že v deťoch je veľký zmysel pre krásu a dobro. A práve knihy sú tou studnicou múdrosti, krásy a dobra. V tejto pretechnizovanej dobe je dôležité, aby deti videli, že nie počítačové hry, či internet im prinesú radosť a uspokojenie, ale práve kniha. V ich očkách žiarila radosť a spokojnosť. Verím, že sa nám podarí ešte takúto besedu zorganizovať a budeme budovať pozitívne vzťahy medzi tou staršou a mladšou generáciou.

Ďakujeme, teta Bubeníková!

RP

Spoločenská kronika (marec - apríl 2018)

Narodili sa: Alica Gazdíková

Manželstvo uzavreli: Jana Gajdošová a Kristián Zámečník

Blahoželáme

50 rokov: Ján Sabadka, Miroslav Malec, Daniela Švehlová

55 rokov: Janka Sládeková, Eva Ondrejovičová

60 rokov: Dušan Školár, Kristína Hladká, Mária Pavlovičová, Marta Šutovská

65 rokov: Emília Majzelová

70 rokov: Mária Tekulová, Zdenka Šprinclová

80 rokov: Stanislav Tupý, Elena Londáková, Anna Pavlovičová

Rozlúčili sme sa: Mária Hajdúšková, Jozefína Štefániková, Ernest Benko

Pripravila A. Benková

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

Vážení čitatelia BN, od tohto čísla možno nebudeme mať „kompletnú“ Spoločenskú kroniku, pretože od 25. 5. 2018 platí novela zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Obecných novín sa dotýka tak, že na každé zverejnené meno v spoločenskej kronike, jednej z najčítanejších rubrík v novinách, potrebujeme písomný súhlas dotknutej osoby alebo jej zákonného zástupcu.

Svojím podpisom dotknutá osoba v zmysle zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, dáva súhlas so spracovaním svojich osobných údajov. Súhlas je viazaný na konkrétny účel (§ 13), a to uverejnenie veku (50 - 55 - 60 - 65 - 70 - 75 - 80 - 85 rokov) a mena a priezviska, uverejnenie mena a priezviska narodeného dieťaťa, uverejnenie mena a priezviska oboch snúbencov v prípade sobáša, uverejnenie mena a priezviska zosnulého rodiča alebo príbuzného v Beckovských novinách č. 2 - 6/2018 v rubrike Spoločenská kronika.

Svoj súhlas s uverejnením mena a priezviska v Spoločenskej kronike BN poskytujú dotknuté osoby redakcii Beckovských novín písomne. V praxi to bude tak, že Redakcia BN pošle dotknutým osobám list s možnosťou podpísať súhlas so zverejnením osobných údajov alebo členovia RR BN osobne navštívia dotknuté osoby a požiadajú ich o podpis. ***DB***

Rozlúčili sme sa - Ľudevít Pajtina

Dňa 6. 2. 2018 sme sa na cintoríne v Trenčíne, časť Kubrá, navždy rozlúčili s členom PZ Hurban Beckov - s Ľudevítom Pajtinom z Trenčína, ktorý v našom združení pôsobil od roku 1972 a ktorý náhle zomrel 28. 2. 2018 vo veku 70 rokov.

Menovaný bol hlboko spätý s našou obcou a rôznou činnosťou ako pracovník Agrostavu Trenčín napomohol pri výstavbe kultúrneho domu. Vždy bol nápomocný mechanizačnej skupine Poľnohospodárskeho družstva v Beckove, ktorú viedol Lubor Guriš. V združení mal na starosti traktor a rôzne strelecké pomôcky, o ktoré sa staral zodpovedne. Bol autorita a výborný strelec.

Mnohým členom pomohol rôznymi prácami na ich nehnuteľnostiach. Jeho dielo zostane pre nás v spomienkach. Česť jeho pamiatke! ***PH***

Rok 2018 - rok významných výročí

1. 1. 1993 - vznik Slovenskej republiky - 25. výročie
25. 2. 1948 - Víťazný február - 70. výročie
25. 3. 1988 - sviečková manifestácia za náboženskú slobodu - 30. výr.
2. - 3. 6. 1918 - vzbura slovenských vojakov v Kragujevci - 100. výročie
21. 8. 1968 - vpád vojsk Varšavskej zmluvy do Československa - 50. výr.
29. - 30. 9. 1938 - Mníchovská dohoda - 80. výročie
28. 10. 1918 - vznik prvej Československej republiky - 100. výročie
11. 11. 1918 - koniec 1. svetovej vojny - 100. výročie ***LP***

Rozlúčili sme sa - Mária Hajdúšková

Dňa 1. 3. 2018 sme sa na cintoríne našej obce rozlúčili s Máriou Hajdúškovou, ktorá náhle zomrela 26. 2. 2018 v nemocnici v Novom Meste nad Váhom vo veku 77 rokov.

Narodila sa v poľnohospodárskej rodine, práce na poli a so zvieratstvom jej išli od ruky. V rámci industrializácie odišla pracovať do Ľahkých stavebných hmôt v Bratislave, Turbínova 1, kde sa prepracovala na pozíciu laborantky a do expedície. Pre mnohých stavebníkov našej obce ako aj na výstavby v akcii Z zabezpečila dostatok stavebných tvárnic, po ktorých bol veľký dopyt. Vzorne sa starala o rodičov až do ich konca. Bola dobrou susedou. Uznávala kresťansko-demokratické hodnoty a rada sa na túto tému pozhovárala. V živote prežila veľa dobrého, ale bola aj účastníčkou ťažkej dopravnej nehody, z ktorej sa nie celkom vyliečila. Jej oporou bol synovec Peter.

Na lavičke pred jej nehnuteľnosťou sedávala celá rodina a riešili sa tam rôzne problémy. So susedou Hladkou sledovali televízne seriály - celý deň. Nemali rady D.J. z Dallasu, ale večer pri televízii bez neho nemohli byť. Pri seriáli Mária im zase išlo do plaču. V súčasnej dobe tam hore sleduje, aký seriál hráme my a prečo.

Česť tvojej pamiatke! ***PH***

Mária Hajdúšková a Katarína Hladká na lavičke pred domom.

Rozlúčili sme sa - Palko Ružička

Moja prvá spomienka na Palka Ružičku je z roku asi 1967-68, to si pamätám určite, lebo som bol z mojím dedkom Samuelom Čikelom u Ružičkov a mal som 3-4 roky. Môj dedko bol totiž počas 1. svetovej vojny s pánom Ružičkom, Palkovým starým otcom, 8 rokov v ruskom zajatí. Dedko bol kováč a pán Ružička kolár. Možno je to divné, ale neskôr to nemohlo byť, nakoľko môj starý otec v roku 1968 zomrel. Neskôr sme Palka mohli vídavať, ako robil na miestnej prevádzke, alebo nosil futbalistom na zápasoch lekárničku. Všetci sme ho volali masér Ružička. Obľuboval sódu, ktorej dokázal vypiť neskutočne veľa. Ani teraz už vlastne neviem, kedy sa pridal k hasičom. Nakoľko bol zdravotne trocha postihnutý, nezapájal sa do ťažšej práce, ale stále sme ho brali ako rovnoprávneho člena. Chodil s nami na akcie, kde sa s obľubou najedol a potom rýchlo utekal do domova dôchodcov, kde na neho ešte čakala večera. Nemal to v živote ľahké, po dedkovej smrti bol umiestnený do penziónu mimo Beckova, kde pobyt ťažko znášal. Až pán Záhumenský mu vybavil premiestnenie do beckovského domova dôchodcov. Nedá mi nespomenúť ani jeho rituál, ako vypravoval autobusy. Na to sa nedá zabudnúť. S píšťalkou v ústach čakal na časový signál. A keď bol čas odchodu, zapískal a autobus sa až vtedy mohol pohnúť. Roky utekali, v Beckove domov dôchodcov bol zrušený a Palko sa musel presťahovať do Nového Mesto nad Váhom. Tu sa naša cesta prerušila. Vidieť ho bolo veľmi málo, ale keď sme sa stretli, bol veľmi rád. V poslednom období mi moja priateľka, vrchná sestra v danom penzióne, hovorila, že Palko už nejako upadá. Odišiel tíško za svojim dedkom, ktorý mu nahrádzal otca i mamu. Česť jeho pamiatke.

Miloš Jaroščiak predseda DHZ Beckov

Palko Ružička je vľavo dole. Foto: DHZ Beckov

Veľká noc na Beckovskom hrade

Tohtoročnú Veľkú noc (30. 03. - 02. 04.) sme opäť oslávili na Beckovskom hrade špeciálnym programom, zameraným hlavne na mladšiu generáciu. Na hrade sa hľadali písmenká, z ktorých sa zostavovala súťažná tajnička. Rovnako sa hľadali kúsky kraslice hradného pána Stibora, ktoré boli taktiež ukryté medzi hradnými múrmi. No a do tretice, už tradične, mohli deti hľadať aj vajíčka, ktorých bolo tento rok až 2500.

Foto: FB Hradu Beckov

Návštevníci si mohli kúpiť niečo na pamiatku či zahryznutie v stánkoch remeselníkov, ktoré ozvláštňovali tieto sviatočné dni. Kto mal záujem, mohol sa zastaviť aj pri výrobe kraslíc a dokonca si vyskúšať aj niektorú z klasických techník zdobenia. Pre tvorivé duše boli k dispozícii aj dielničky, kde bolo možné vymaľovať si maľovanku alebo vyrobiť veselú postavičku. Žiaľ, užiť si ich mohli návštevníci len v piatok a pondelok, a to kvôli veľmi zlému počasiu, ktoré v sobotu a nedeľu panovalo. Aj napriek tomu si na hrad našlo cestu rekordné množstvo návštevníkov. V porovnaní s minulým rokom to bol viac ako dvojnásobok. Zatiaľ čo minulý rok hrad navštívilo 2950 návštevníkov, teraz ich hostil až 6695 v priebehu štyroch dní.

Veľkou pomocou pre pracovníkov hradu boli dobrovoľníci zo ZŠ Beckov. Osem študentov v priebehu celých sviatkov pomáhalo zabezpečiť bezproblémový priebeh programu a aj vďaka ich úsiliu hrad zvládol tieto štyri dni bez väčších problémov.

Hoci Veľká noc je už za nami, hrad Beckov nezaháľa a pripravuje podobné, ba ešte zaujímavejšie programy na tohtoročnú sezónu. Veríme, že budú rovnako úspešné a tešíme sa na všetkých návštevníkov, ktorí sa k nám prídu pozrieť.

Mgr. Ján Melich, programový asistent Hradu Beckov

Podujatia na Beckovskom hrade máj - jún

- **1. 5. 2018** Láskavý prvý máj na Beckove - fotokútik pre zaľúbených so stromom na viazanie stužiek, symbolické obnovenie svadobných sľubov, dielničky pre najmenších.
- **5. - 8. 5. 2018** Stiborove patálie so šašom Beckom - pátracia hra pre veľkých aj pre malých. Pomôžte vyriešiť Beckove hádanky kastelánovi a získajte sladkú odmenu.
- **12. - 13. 5. 2018** Doba a život za Stibora zo Stiboríc - dobový tábor, hrané scénky z obdobia stredoveku, aktivity pre deti.
- **19. 5. 2018** Noc múzeí a galérií - večerná prehliadka hradu Beckov.
- **20. 5. 2018** Pieseň prútia - košikári na hrade Beckov.
- **25. 5. 2018** Vo víne sú hviezdy - pozorovanie nočnej oblohy s dobrým vínom pri príjemnej hudbe s večernou prehliadkou hradu.
- **2. - 3. 6. 2018** Šašo Becko deťom - MDD na hrade Beckov.
- **9. - 10. 6. 2018** Drak v studni - detské tematické prehliadky, nie len pre deti.
- **16. - 17. 6. 2018** Medový víkend - víkend venovaný včelám, medu a výrobkom z medu.
- **23. 6. 2018** Hradný biograf - letné kino na hrade Beckov.
- **23. - 24. 6. 2018** HRAdisko - hrad plný hier pre dospelých aj pre deti.
- **30. 6. 2018** Víkend s renesanciou - ako to mohlo vyzerať na hrade za čias Bánfiovcov? Príďte sa pozrieť.
- **30. 4. - 1. 9. 2018** Draci a drakobijci - výstava drakov a drakobijcov v priestoroch stredného hradu.
- **30. 4. - 31. 10. 2018** Peter „Becko" Ondrejovič - výstava cestovateľských fotografií a starých fotografií Beckova.

Mgr. Peter Pastier, výkonný riaditeľ ZZPO Hrad Beckov

Lukostrelecký turnaj na hrade

Beckovský hrad už po dvanásty raz hostil jedno z najväčších lukostreleckých podujatí na Slovensku. Turnaj v tradičnej lukostreľbe o pohár vojvodu Ctibora priniesol 7. apríla 2018 viacero noviniek vrátane krásneho počasia a rekordnej účasti. Dovedna sa do súťaže zapojilo až 255 nadšencov lukostreľby, ktorí si zmerali sily na osemnástich stanovištiach.

Organizátori zo Skupiny tradičnej lukostreľby VRES priniesli pre súťažiacich viacero zmien a vylepšených disciplín. Potrápilo ich napríklad koleso nešťastia, ktoré prešlo veľkou rekonštrukciou, do hry sa po troch rokoch vrátil aj preklápací terč, ktorý sa z ochodze presunul do severného paláca, a pri slivkovom sade museli účastníci turnaja pokoriť aj novinku - jazdca na koni. Ich šikovnosť mohla sledovať aj široká verejnosť, pre ktorú bol hrad tiež otvorený. V porovnaní s minulými ročníkmi „bola trať usporiadaná nanovo, aby sa skupiny a návštevníci nekrižovali a aby to bolo čo najbezpečnejšie", uviedol hlavný organizátor Adam Kuchta zo skupiny VRES, ktorý roky učil návštevníkov hradu umeniu lukostreľby.

Celkovo bolo ocenených 36 súťažiacich v 12 kategóriách. Ženy, muži, juniori, ale aj „minis" si okrem pocitu víťazstva odniesli aj medailu, pamätný diplom a tričko. Ocenenie za najlepší kostým si vyslúžili Juraj Precak a Barbora Križanová. O hlavnom víťazovi turnaja napokon rozhodol až tradičný rozstrel zo vstupnej veže. Najpresnejšiu mušku mal **Ivan Majchrovič**, ktorý si odniesol ručne vyrobený pohár vojvodu Ctibora. Slávnostné fanfáry mu zahrali Vrbovské vŕby, ktoré rozprúdili atmosféru medzi hodujúcimi lukostrelcami.

Tradičnú lukostreľbu na Slovensku však v dohľadnej dobe čakajú viaceré novinky a „zlepšováky". Najväčšie historické skupiny ako VRES, Vinedi a Čierny sokol prednedávnom spojili sily a založili Slovenskú asociáciu tradičnej lukostreľby. Cieľom tohto občianskeho združenia je, aby v budúcnosti vznikla ligová súťaž s tradičnými lukostrelcami, ktorá by mala ustálené pravidlá, zjednotené kategórie, vekovú hranicu či bodovanie. Lukostreľba, ktorá je pre mnohých nadšencov relaxom a športom v jednom, by tak po novom mohla prilákať ešte viac záujemcov, a to dokonca aj na Beckovský hrad.

Kristína Jurzová

Účastníci lukostreleckého turnaja na Beckovskom hrade 7. apríla 2018. Foto: Juraj Bednárik

Harmónia s Beckovským hradom

Na snímke turisti Lukáš a Simona, ktorí navštívili Beckovský hrad. Krásne prostredie v kombinácii s harmóniou pohybu si uctili acro jogou, ktorá sa dá cvičiť takmer kdekoľvek. ***Autor foto: Simona Remeňová***

Výstava „Jak chtěl změnit svět“
Jan Amos Komenský (28.3. 1592 - 15.11. 1670)

V Podjavorinskom múzeu v Novom Meste nad Váhom od **28. 3. do 19. 5. 2018** približuje život, dielo a odkaz Jana Amosa Komenského putovná výstava s názvom „Jak chtěl změnit svět“. Výstava je realizovaná v spolupráci s múzeom Jana Amosa Komenského v Uherskom Brode. Je rozčlenená do 15 informačných panelov pretkaných jeho citátmi, koncipovaná tak, aby bola prístupná aj vnímaniu detí.

Jan Amos Komenský, významný mysliteľ, teológ, filozof, pedagóg, sociálny reformátor a klasik českej literatúry, je jednou z najväčších osobností českého, ale aj slovenského národa. Narodil sa 28. marca 1592 v Nivnici, neďaleko Uherského Brodu na Morave, kde bol jeho otec mlynárom. V roku 1605 navštevoval bratskú školu v Strážnici, kde získal prvé vzdelanie. V šestnástich rokoch začal navštevovať latinskú školu v Přerove, ktorá patrila medzi popredné bratské školy na Morave. Po vysokoškolských štúdiách v Herborne a Heidelbergu sa vracia do Přerova, kde sa stal kazateľom a predovšetkým rektorom bratskej školy. Po návrate do vlasti začal pripravovať mapu Moravy, ktorú dokončil v roku 1622. V tomto, na tú dobu vynikajúcom diele, preukázal svoje schopnosti aj ako kartograf.

Komenský vydal za celý svoj život 135 publikácií. K najznámejším patria napr. spisy z čias jeho pobytu vo Fulneku (1618-1621) ako Truchlivý alebo *Labyrint světa a ráj srdce*. Z Fulneku uteká pred blížiacimi sa španielskymi vojskami a opúšťa svoju manželku a dve malé deti. Manželka našla útočisko v Přerove, kde však ona i obe deti v roku 1622 zomreli na mor. V roku 1625 sa rozhodli starší z Jednoty bratskej, že jej česká vetva sa vysťahuje do poľského Lešna, kým členovia moravských zborov mali odísť do Horného Uhorska, čiže na územie dnešného Slovenska. Komenského vyslali do Sliezska a do Lešna, kde sa dostal do prostredia neskorého protestantského humanizmu. Stal sa učiteľom a pokračoval vo svojich didaktických prácach. V Lešne vznikla jeho slávna *Didaktika*, ktorú pôvodne napísal po česky. Neskôr ju prepracoval a preložil do latinčiny a vyšla pod názvom *Didactica magna* v Komenského Zobraných didaktických spisoch v Amsterdame v roku 1657. V tomto diele vyslovil svoje najvýznamnejšie pedagogické názory. Ďalší dôležitý spis, ktorý vznikol počas jeho prvého pobytu v Lešne, je Informatorium školy mateřské. Vo svetovej literatúre je to prvé dielo venované predškolskej výchove detí a určené predovšetkým ženám-matkám.

Komenský prijal pozvanie zo Švédska, aby uskutočnil reformu v ich školstve. Táto krajina bola významnou protestantskou veľmocou a viedla vojnu s Habsburgovcami. Najcennejším výsledkom jeho činnosti tu bolo dielo *Najnovšia metóda jazykov*, druhý najrozsiahlejší spis a jeho najvýznamnejší z oblasti jazykovedy a vyučovania jazykov.

Po niekoľkoročnom pobyte vo Švédsku sa v auguste 1648 opäť vrátil do Lešna, kde mu zomrela jeho druhá manželka Dorota a po tretíkrát sa oženil s Johankou Gajusovou. Komenský dostal pozvanie od rodiny Rákoziho do Blatného Potoka v Uhorsku. Tunajší pobyt (1650 - 1654) patrí k najtvorivejším obdobiam jeho života. Pokúsil sa o reformu školy v duchu svojich pansofických snáh a napísal významné diela, ako napríklad *Všedná škola* (Schola pansophica), *Svet v obrazoch* (Orbis pictus), *Škola hrou* (Schola ludus) a iné.

S pomermi v tamojšej škole nebol spokojný, preto sa v roku 1654 opäť vracia do Lešna a dokončieval svoju najrozsiahlejšiu prácu Všeobecná porada o náprave ľudských vecí. Komenský sa snažil o vytvorenie silnej protihabsburskej koalície, pričom veľké nádeje vkladal do švédskeho kráľa Karola X. Gustava. V tom období viedli Švédi vojnu s Poliakmi. Vojská poľskej šľachty a rozhnevaní sedliaci v roku 1656 úplne vypálili Lešno. V jeho troskách zostala bratská tlačiareň, knižnica, väčšina archívu jednoty a väčšina majetku Komenského. Komenský aj s rodinou šťastne unikol pohrome a prijal pozvanie Vavrinca de Geera, aby sa natrvalo usadil v holandskom Amsterdame, kde 15. novembra 1670 zomiera. Jeho patróni, rodina de Geer, ho pochovali vo valónskom kostolíku neďaleko Naardenu.

Komenský sa svojou činnosťou a názormi zaradil medzi najvýznamnejšie osobnosti v dejinách pedagogiky. Prvý nastolil pokrokovú požiadavku jednotnej školy, presadzoval kolektívne vyučovanie, prirodzenú výchovu a používanie materinského jazyka v školách. Jeden učiteľ má podľa neho vyučovať jednu triedu a všetci žiaci v triede sa majú učiť spolu rovnaké učivo. Žiakov netreba preťažovať množstvom učiva, treba ich vyučovať názorne, postupne a primerane ich veku. Poznávanie slov sa má spájať s poznávaním predmetov, vecí a javov. Komenský si vážil školu, ktorú pokladal za dielňu ľudskosti. Veľkú pozornosť venoval nielen rozumovej, ale aj mravnej výchove, ktorej podstata, cieľ a obsah vychádzali z kresťanskej morálky.

Mgr. Patrícia Maňáková, Trenčianske múzeum v Trenčíne

Deň otvorených dverí v PODJAVORINSKOM MÚZEU

Trenčianske múzeum v Trenčíne v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja pri príležitosti Medzinárodného dňa múzeí pozýva na Deň otvorených dverí, ktorý sa uskutoční dňa **18. 5. 2018** v priestoroch Podjavorinského múzea v Novom Meste nad Váhom. Zamestnanci pre návštevníkov pripravili krátke prednášky s tvorivými dielňami pre najmenších. Vstup do expozície a výstavných priestorov je zdarma. Múzeum bude pre návštevníkov prístupné **od 9:00 hod do 20:00 hod**.

Text a foto: Podjavorinské múzeum v Novom Meste nad Váhom

Na Jozefa...

• Svätý Jozef kývne hlavou - zima pláva dolu vodou. • Svätý Jozef s tvárou milou zakončuje zimu celú. • Svätý Jozef cesty spevňuje a do poľa vyháňa. • Na Jozefa neboj sa a odlož kožuch. • Krásny čas na svätého Jozefa prináša úrodný rok. • Ak na sv. Jozefa fúka vietor z východu, bude veľa obilia a slamy. • Mráz po sv. Jozefu neuškodí už kvetu. ***LP***

K počiatkom reformácie v Beckove

Ohlasy reformačných myšlienok Martina Luthera boli v Uhorsku už v 20. rokoch 16. storočia, ale sa týkali predovšetkým meštianstva a šľachty, najmä nemeckého pôvodu v oblasti banských a východoslovenských miest. Nachádzali živnú pôdu v proticirkevnej kritike spojenej s humanizmom a renesanciou. V priebehu 16. storočia sa väčšina terajšieho územia Slovenska stala protestantskou.

V Trenčianskej stolici, ak neberieme do úvahy ojedinelé prípady, sa šírila intenzívne reformácia luteránskeho smeru v druhej polovici 16. storočia. Cirkevné zbory v Trenčianskej stolici spadali pod jurisdikciu Nitrianskeho biskupstva, resp. pod právomoc trenčianskeho archidiakona a benediktínskeho opáta na Skalke.

Podľa profesora Branislava Varsika sa reformácia na západnom Slovensku šírila predovšetkým v Trenčianskej stolici. Pravdepodobne prvým miestom, kde došlo už okolo roku 1525 k snahe o vytvorenie cirkevného zboru v duchu učenia Martina Luthera, boli Bánovce nad Bebravou. Mal o tom svedčiť epitaf Blažeja Madonia z Oravy (Madónyus, Madorius, Mosdosi Oravský) zavesený v hornom kostole. B. Madonius mal predtým pôsobiť v Trenčianskych Biskupiciach, či už vtedy sa priklonil k Lutherovmu učeniu, je diskutabilné.

V kanonických vizitáciách rímskokatolíckych vizitátorov je kňaz, ktorý vystupuje už v duchu reformácie, označovaný ako „hereticus“, alebo priamo „luteranus“. „Pravý“ kňaz v duchu rímskokatolíckeho rítu bol označený ako „bonus vir“, prípadne sa priamo píše „servat in Ecclesia more Catholico“. Časť kňazov, označovaných ako luteráni, heretici sa napravili, príp. odvolali svoje názory. Problém je však v tom, že vizitácie rímskokatolíckych vizitátorov z tejto doby pre Trenčiansku stolicu, na rozdiel od okolitých stolíc, sa nezachovali. Nedokážeme tak overiť danú tézu. Pravdepodobne ale B. Madonius inklinoval k učeniu M. Luthera, v akej miere, je však otázne.

Z počiatkov reformácie sa nezachovali primárne archívne pramene. Ani kontuberniálne zápisnice dolnotrenčianskeho kontubernia nie sú k dispozícii. Zachoval sa len výpis, akýsi register od Jána Prokopia (Procopius),

(pokračovanie na str 13)

K počiatkom reformácie v Beckove

(pokračovanie zo str. 12)

v rukopise Vita nostri evangelici…, kde § 6 sa venuje Beckovu (Slovenská národná knižnica Literárny archív 3371) a ďalej excerptá Jozefa Ľudovíta Holubyho. Vychádzame väčšinou zo sekundárnych prameňov, resp. prameňov z neskoršieho obdobia ako vizitačné protokoly superintendnetov, diela Daniela Krmana ml. Historia evangelica (1717), atď.

Obr. č. 1: Záznam o cirkevnom zbore Beckov v diele PROCOPIUS, I. Index in Protocollon fraternitatis Districtus ... inferioris Trenchinensis ... asi 178, rkp. Archív seniorátu trenčianskeho v Trenčíne III. 2. C.

Prvým kňazom, ktorý sa otvorene prihlásil k luteranizmu bol **Jan Schindler** (Schindlerus z Moravy), ktorý tu pôsobil najneskôr v roku 1560. Bol vysvätený ešte rímskokatolíckym biskupom. Predtým pôsobil vo farnostiach v Selci, v Trenčianskej Turnej a vo Veľkých Bierovciach. V Beckove mal povesť nekromanta a čarodejníka. Podľa posledného superintendenta Trenčianskej, Liptovskej a Oravskej stolice Daniela Krmana ml., údajne ho chcel vyhnať z fary nitriansky biskup svojimi drábmi. J. Schindler si vraj vyčaroval na svoju obranu iných drábov. Mal byť prepustený pre podozrenia z čarodejníctva.

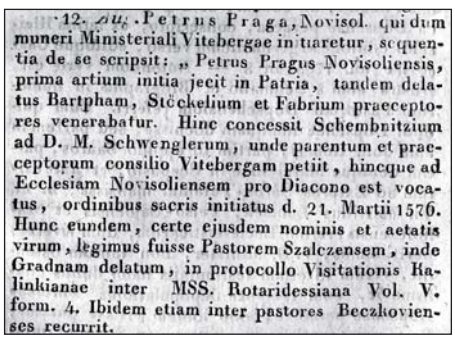
Je veľmi ťažké určiť, kedy duchovný sa rozišiel s rímskokatolíckou cirkvou a prihlásil sa k protestantizmu. Znakmi sú manželstvo, prijímanie pod obidvomi spôsobmi, kázanie v reči ľudu, členstvo v kontuberniu a predovšetkým hlásanie myšlienok M. Luthera. Každý z uvedených znakov ale mal množstvo výnimiek. Napr. uhorský prímas a arcibiskup ostrihomský Mikuláš Oláh upozorňoval, že mnohí duchovní radšej opustia rímskokatolícku cirkev ako svoju manželku, družku. Pričom s učením rímskokatolíckej cirkvi súhlasili. O manželkách beckovských duchovných však nemáme informácie.

Šírenie reformácie bolo závislé od patróna cirkvi, ktorý mal vplyv na to, kto bude miestnym kňazom. Kňaz musel mať totiž vokátor, s ktorým súhlasil ako patrón, tak aj cirkevná vrchnosť. Vo vokátore boli stanovené tiež podmienky, resp. plat.

Pozitívom reformácie bol rozvoj školstva. Takmer pri každej fare v Trenčianskej stolici vznikla škola. Dejiny školstva si zaslúžia samostatnú štúdiu.

Nástupcom J. Schindlera bol **Matěj Klátovský** (Klatoviensis, Klátovský z Klatov v Čechách), ktorý tu účinkoval v rokoch 1576 - 1578. Predtým pôsobil v Soblahove a v Nemšovej. Jeho ďalší osud nepoznáme a nevieme, či v Beckove zomrel alebo odišiel na inú faru. Z toho vyplýva, že reformačné myšlienky sa do Beckova nešírili z Nového Mesta nad Váhom. Tam totiž kňazi ešte v 70. rokoch 16. storočia prisahali vernosť rímskokatolíckemu arcibiskupovi. Až v 70. rokoch miestni zemepáni Bánfiovci konvertovali k luteranizmu, došlo k obsadeniu fary kňazmi evanjelického augsburského vyznania viery.

Taktiež nemáme žiadne dôkazy o vplyve husitizmu na formovanie zborov, ktoré sa hlásili k luteranizmu. Bol to diskontinuitný proces a ako preukázali prof. B. Varsik, J. Lukačka a ďalší, husitské výpravy do Uhorska boli predovšetkým dobyvačnými výpravami a na žiadnej fare v západnom Uhorsku sa nepredávalo učenie Jána Husa až do prihlásenia sa zboru k evanjelickému učenie augsburského vyznania.

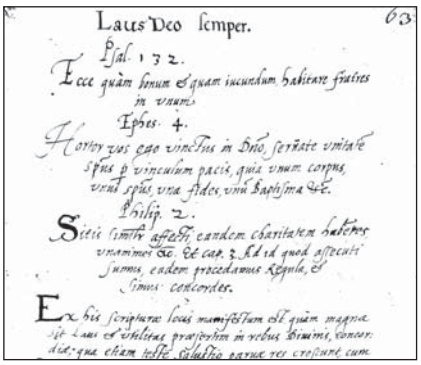

12. Aug. Petrus Praga, Novisol. quidum muneri Ministeriali Vitebergae initiaretur, sequentia de se scripsit: „ Petrus Pragus Novisoliensis, prima artium initia jecit in Patria, tandem delatus Bartpham, Stöckelium et Fabrium praeceptores venerabatur. Hinc concessit Schembnitzium ad D. M. Schwenglerum, unde parentum et praeceptorum consilio Vitebergam petiit, hincque ad Ecclesiam Novisoliensem pro Diacono est vocatus, ordinibus sacris initiatus d. 21. Martii 1576. Hunc eundem, certe ejusdem nominis et aetatis virum, legimus fuisse Pastorem Szalczensem, inde Gradnam delatum, in protocollo Visitationis Kalinkianae inter MSS. Rotaridessiana Vol. V. form. 4. Ibidem etiam inter pastores Beczkovienses recurrit.

Obr. č. 2: Zápis o štúdiu P. Pragu vo Wittenbergu v diele J. L. Bartholomaeida Memoriae Vngarorum qui in alma condam vniversitate Vitebergensi a tribus proxime concludendis seculis studia in ludis patriis coepta confirmarunt (Pesthini: typis Joannis Thomae Trattner, 1817, s. 60).

Tretím kňazom v duchu Lutherovho učenia bol **Peter Praga** (Kraga, Pragvis) z Banskej Bystrice, 1578 - 1580. Podobne ako jeho predchodca predtým pôsobil tiež v Trenčianskej Turnej. Bol považovaný za muža vzdelaného a učeného. Študoval na slávnej bardejovskej škole u Leonarda Stöckela a jeho zaťa Tomáša Fábriho. Ako prvý z kňazov hlásiacich sa k luteranizmu študoval vo Wittenbergu, kde bol zapísaný 12. augusta 1574.

Práve za jeho účinkovania sa skrýval na Beckovskom hrade pred prenasledovaním **Peter Bornemisa** (Bornemisza, Abstemisu, +1584), tlačiar a náboženský spisovateľ, po úteku zo Šintavy. Ukrýval sa tu pred rekatolizačným tlakom. Nepriklonil sa však striktne ani k luteránskej, ani ku kalvínskej vetve reformácie. P. Praga odišiel za kňaza do Hradnej, ale v roku 1588 už bol slovenským banskobystrickým kazateľom.

Laus Deo semper. 63

Psal. 132.

Ecce quàm bonum & quam iucundum habitare fratres in vnum.

Ephes. 4.

Hortor vos ego vinctus in Dño, ut ambuletis dignè vocatione, quâ vocati estis, cum omni humilitate & mansuetudine, cum patientia, supportantes invicem in charitate, solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis, quia unum corpus, unus spiritus, sicut & vocati estis in una spe vocationis vestræ. Unus Dominus, una fides, unum Baptisma &c.

Philip. 2.

Si qua ergo consolatio in Christo, si qua solatium charitatis, si qua societas spiritus, si qua viscera miserationes, implete gaudium meum, ut eadem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, consentientes, id ipsum sapientes, nihil per contentionem neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantes, non quæ sua singuli considerantes, sed ea quæ aliorum. Hoc enim sentite in vobis, quod & in Christo Jesu, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo. Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen: ut in nomine Jesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium & infernorum: & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris.

Ex his scripturæ locis manifestum est quàm magna sit Laus & utilitas præsentium in vobis Dominum concordiæ, quæ etiam testatur Salvatoris vocem, cum

Obr. č. 3: „Zákony" Dolnotrenčianskeho kontubernia „Laus Deo semper"

Kňazi inklinujúci k luteranizmu sa združovali do bratstiev, kontubernií. Beckov patril aj s okolitými farnosťami do Dolnotrenčianskeho kontubernia. Kontuberniá chránili svojich členov pred svetskou mocou a súčasne zjednocovali liturgiu, sviatky, modlitby, spevy, organizáciu, atď. Preto vznikli štatúty, zákony. Prvé „zákony" vznikli už 9. októbra 1580 v Trenčíne pod názvom „Luas Deo semper" ako najstaršie v Trenčianskej stolici. Pod „zákony" sa podpisovali kňazi ako **„pastor ecclesiae Beczkoviensis"**, alebo diakoni „diaconus ecclesiae Beczkoviensis". Svojím podpisom súhlasili so zákonmi a prisahali vernosť seniorovi.

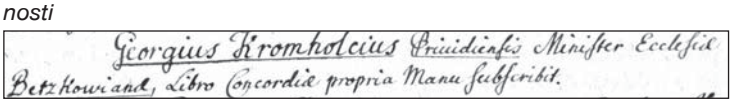
O nástupcovi Petra Pragu, **Martinovi**, nemáme podrobnejšie správy. Krátko tu pôsobil **Štefan Račický** (Račicenus, Štefan Sebastin) z Račíc na Morave v rokoch 1581 - 1582. Predtým pôsobil v Sobotišti. Určite to musel byť veľmi schopný kazateľ, pretože ho povolali za duchovného do Nového Mesta nad Váhom, kde zastával tiež funkciu prepošta.

Otázkou je, či uvedení kňazi z Moravy a Čiech patrili k tzv. „blúdivým kňazom", ktorí opustili Moravu a Čechy. Pretože pôsobili ako riadne inštalovaní kňazi. Dňa 15. januára 1590 vznikli ďalšie „zákony" Dolnotrenčianskeho kontubernia pod názvom „Leges seu canones consistorii spiritualis inferioris tractus comitatus Trenchiniensis."

Juraj Konradi (Conradi Neosoliensis, Conrádi, Konorády) v Beckove pôsobil po príchode z diakonátu v Haluziciach v rokoch 1591 - 1601. Reformácia sa šírila v tieni osmanského polmesiaca. Turecké vojsko napadlo Beckov v roku 1599. Podobne ako Š. Račický, aj J. Konradi prešiel do Nového Mesta nad Váhom, kde sa stal prepoštom, ale už v roku 1603 zomrel. Od roku 1603 v Beckove účinkoval **Ján Sinapius st.**, predtým beckovský rektor. Zachoval sa tiež záznam o jeho vysvätení vo Wittenbergu z 5. októbra 1603. J. Sinapius st. pochádzal zo sliezskeho šľachtického rodu slobodných pánov „freiherr". Väčšina duchovných pochádzala z meštianskych alebo poddanských vrstiev. Zo šľachtického stavu pochádzalo málo duchovných, aj preto pôvod J. Sinapia st. bol výnimočný. Naproti tomu medzi rímskokatolíckymi duchovnými, predovšetkým hierarchiou, sa stretávame s členmi vyššej šľachty, a to i medzi členmi rôznych rádov, napr. jezuitov.

V rokoch 1610 - 1611 tu účinkoval kňaz neznámeho mena. Po Žilinskej synode v roku 1610, kedy sa definitívne vymanili luteránske zbory spod správy rímskokatolíckej cirkvi, bol kňazom **Juraj Kromholc**. Ten podpísal Knihu Svornosti.

Obr. č. 4: Popis J. Kromholca ako kňaza v Beckove pod Knihou svornosti

Georgius Kromholcius Priidiensis Minister Ecclesiæ Beczkowiensis, Libro Concordiæ propria Manu subscribit.

V ďalších desaťročiach sa rozvíjala reformácia v beckovskom zbore pod patronátom miestnych zemepánov až do nástupu rekatolizácie a po potlačení Veseléniho sprisahania a procesov s protestantskými duchovnými a rektormi v Bratislave v rokoch 1673 - 1674.

Libor Bernát, Trenčianske múzeum v Trenčíne

Jar v revíri Beckov

Dňa 7. 4. 2018 otvorili členovia PZ Hurban Beckov jar v poľovnom revíri brigádou, ktorá je povinná pre všetkých. Vykonali opravu kŕmelcov, slanísk, válovcov, automatov. Zároveň bola prevedená dezinfikácia týchto zariadení plus kalísk a miest, kde sa cez zimu sústreďovala zver. Tieto veci patria tiež do prevencie pred africkým morom ošípaných u diviačej zveri. Vzorky, odovzdané na RVaPS, sú bez závad. Taktiež sme pozbierali odpad, ktorý zanechali cez zimu, aj nedopatrením, rôzni návštevníci.

Začala doba kladenia mláďat, preto vás, občania, žiadajme, aby ste do prírody nevodili psíkov, a týchto nevypúšťali na voľno bez košíka. Mláďat zveri sa nedotýkajte a zver, ktorá vykazuje malátny stav, oznamujte ktorémukoľvek poľovníkovi z PZ Hurban Beckov.

Taktiež občanov upozorňujeme, že vozidlá a motocykle, ktoré sa nepodieľajú na hospodárskom pestovaní lesa, do súvislých lesných celkov nepatria. Pohyb na čerstvom vzduchu a výfukové plyny do seba nezapadajú. Zákaz vjazdu rieši zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch. Záverom vám prajeme príjemný pobyt v k. ú. Beckov, v ktorom je aj revír Beckov. ***PH***

Lukáš Pavlovič pri čistení a dezinfikácii kŕmelca Lašid.

Magické miesto Pod Obrázkom

Pod Obrázkom je najznámejšie miesto v beckovskom lesnom chotári. Nenašiel som jeho označenie v žiadnej mape, pritom dlhé desaťročia túto križovatku lesných ciest pod Lašidom nazývame „Pod Obrázkom".

Už ako dieťa som vnímal jeho zvláštnu atmosféru. To bolo pred päťdesiatimi rokmi. Vtedy tam bol pribitý na strome malý kúsok preglejky, na ktorom bol prilepený svätý obrázok. Pod stromom bol pohár od kompótu, v ktorom boli natrhané lúčne kvety. Podľa možností tej doby sa dlhé roky venovali údržbe tohto miesta rádové sestry vincentky z beckovského kláštora.

Môj dedko mi spomínal, že v povojnovom období to bolo obľúbené miesto nedeľných vychádzok Beckovanov. Televízory vtedy na Slovensku ešte neboli a o počítačoch nikto ani nesníval. Na lúke Pod Obrázkom sa hrávali deti, mládenci nahovárali dievčatá a dospelí v tieni stromov debatovali a oddychovali. K vzniku pomenovania a ani k dôvodom umiestnenia obrázka som sa nedopátral. Ani informačná tabuľka, ktorá je dnes jeho súčasťou, neuvádza jednoznačné kedy, kto a prečo tam umiestnil svätý obrázok. Možno práve preto je to miesto také magické, čarovné a éterické.

Po odchode sestričiek vincentiek z Beckova miesto pustlo. V roku 2016 partia dobrovoľníkov pod vedením pána Strieženca a Vazovana priestor upravila. Pribudol kríž a masívne lavičky na odpočinok. Následne vtedajší správca RK farnosti Mgr. Cyril Adam miesto vysvätil.

Dostať sa Pod Obrázok je možné z viacerých strán. Hore Matiáškou alebo lúkami cez Proškôlku. Pre menej znalých je najjednoduchšie ísť po zelenej turistickej značke. Od beckovskej lekárne vystúpať hore hradnou cestou na Cipec. Z tohto triangulačného bodu sa nám naskytnú krásne výhľady na stredné Považie. Pri dobrej viditeľnosti jasne vidíme Veľkú Javorinu, ktorá oddeľuje Slovensko od Moravy. Ostré oko uvidí Veľký Lopeník, na ktorom je pekná drevená vyhliadková veža. Niekde na severe tušíme Machnáč, ktorý sa vypína nad Drietomou. Na juhu „dymia" Jaslovské Bohunice. Zásobujú nás veľkým množstvom elektrickej energie, ale aj ukrývajú nebezpečenstvo, na ktoré radšej ani nepomyslieť.

Pokračujeme cez pekne udržiavaný slivkový sad, ktorý končí v blízkosti farmy pána Cipciara. Opäť začneme stúpať povedľa elektrických oplôtkov pre dobytok. Cesta je tu vymletá prívalovými dažďami. Ak máme šťastie, uvidíme po pravej strane nádherné divadlo prírody. Krúžiace sokoly alebo myšiaky, ktoré sa vrhajú v strmom lete na svoju korisť ukrytú za krovinami. Ak znova naberajú výšku a opäť krúžia, neboli úspešné. Ak sa nám stratia z dohľadu, vyhrali boj o prežitie.

Posledný úsek cesty je rovinatý, dokonca aj s malým klesaním. Z Beckova to zvládnete pohodovou chôdzou za slabú hodinku. Ak máte blízko k duchovným hodnotám, určite vás miesto posilní a načerpáte novú energiu. Ak ste zameraný viac na materiálne hodnoty, určite váš srdcovocievny systém ocení nenáročnú prechádzku. Pľúca vám budú vďačné za čistejší vzduch. Svaly aj kĺby za primerané rozhýbanie a celé telo sa vám odmení hlbokým a zdravým spánkom. Už len si obuť tie správne topánky, aby ste nemali otlaky. ***Ľubomír Čikel***

Straší na Beckove? Slovenskí lovci duchov pátrali na hrade po Bielej pani

O Beckove sa hovorí, že má jeden z najstrašidelnejších hradov na Slovensku. Takéto meno mu vytvorila aj ľudová povesť o Stiborovi, ktorý vraj nechal zhodiť zo skaly svojho sluhu zato, že mu dokaličil obľúbeného psa. Zločin však nezostal nepotrestaný a hradného pána postihla krutá smrť. Teraz vraj spolu so svojou manželkou - Bielou pani blúdi komnatami hradu, až kým niekto ich hriešne duše nevyslobodí.

To, či je táto povesť pravdivá a či sú tu naozaj paranormálne javy, si prišli overiť aj Slovak Ghost Hunters, ktorí sa o svoje zážitky podelili prostredníctvom videa Beckov 2017. Počas nočnej návštevy ich privítal bývalý kastelán Rudolf Reif, ktorý zažil niečo naozaj nezvyčajné. Na kameru porozprával o tom, ako sa na hrade neraz bezdôvodne spustil alarm. Spomenul aj príhodu, ako sa počas obhliadky hradu jeho pes vystrašene pozeral poza jeho chrbát a potom nečakane ušiel k vstupnej bráne. Odvoláva sa však aj na to, že zvláštny pocit na tom mieste malo viacero zamestnancov hradu.

Slovenskí lovci duchov si na hrad pozvali aj špeciálneho hosťa - Michala Lengharta, ktorý pracuje pre Rádio Beta. Vo zverejnenom videu spomína na to, ako počas letnej nočnej prehliadky spolu s kolegami hercami počuli na hrade detský plač. „Bohužiaľ, bol taký zaujímavý, že sa nedal identifikovať. Keď sme išli za ním, stále sme ho počuli rovnako. Ako keby nebol z jedného miesta," uviedol Michal s tým, že zisťovali, či na hrade nezostalo nejaké dieťa, no žiadne nenašli. Hoci hlas zreteľne počulo osem ľudí, nevylučuje, že sa mohli aj mýliť. Po tomto zážitku si však všimli ešte jednu zaujímavú vec. Keď si pozerali fotografie z tohto podujatia, na jednej snímke si všimli „jasnú siluetu" ženy v bielych šatách, ktorá sedela v okne. (Pozn. red.: snímku je detailnejšie vidno vo zverejnenom videu.)

Snímka bola zverejnená aj na sociálnej sieti Instagram, kde na ňu natrafili Slovak Ghost Hunters. Rozhodli sa preto navštíviť Beckovský hrad. Ako priznali, boli tu po prvýkrát a zaujala ich nielen veľkosť stavby, ale aj miestne povesti. Rozdelili sa preto do menších skupín a v niektorých častiach hradu dokonca nastražili kamery a ďalšie zariadenia na meranie abnormálnych javov. Počas natáčania zachytili vďaka špeciálnym prístrojom viacero zvukov či slov, jednej členke tímu sa dokonca opakovane vypla baterka. Paranormálne aktivity mala zachytiť aj termokamera. To, čo sa presne dialo, si môžete pozrieť vo videu. Hľadači záhad, ktorí v minulosti navštívili už viacero miest so zvláštnymi úkazmi, tvrdia, že všetky zábery sú skutočné a nič nie je umelo dotvorené. ***Kristína Jurzová***

Na kombosnímke žena v bielych šatách v okne Bánffyovskej delovej bašty na Beckovskom hrade. Foto: Michaela Tomíková.

Zdroj: https://www.youtube.com/watch?time_continue=2895&v=aV5lZUgueUI

Žabky zopakovali svoj rozmnožovací cyklus

Pod týmto nadpisom sa skrýva pradávny cyklus jarného rozmnožovania obojživelníkov z našej prírody. Nepotrebujú toho veľa, skokanom stačí nevyschýnajúca mláka na ceste, ropuchy potrebujú väčší objem stojacej vody, ako sú mŕtve ramená riek, rybníčky a rôzne vodohospodárske diela. U nás sa ropuchy rozmnožujú na Trbockom v mŕtvom ramene Váhu a na Bodovských bagroviskách označených ako Bodovka II.

Aj v tomto roku boli na úseku Bodovka II. vybudované zábrany. Spolu s CHKO Biele Karpaty sa kopania ryhy 23. marca z Beckova zúčastnili: P. Čikel, Ing. Maslo a Ing. Neboháč. Okolo cesty sa ryha prvýkrát vyorala konským pluhom ťahaným terénnym autom ISUZU.

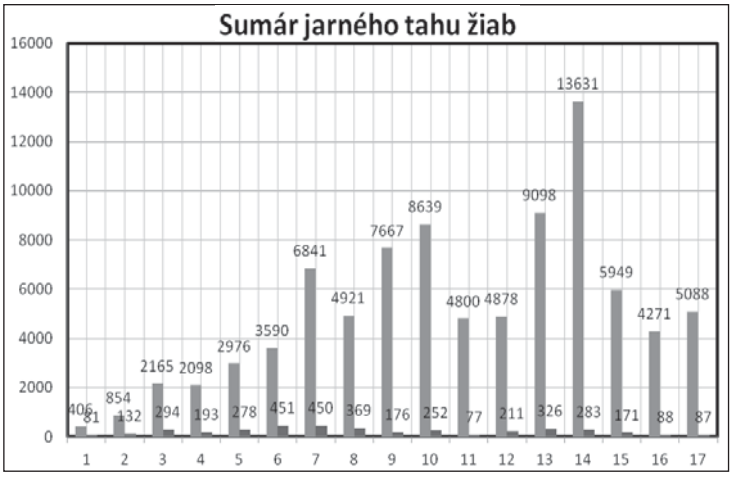
Tento rok bol na mŕtvom ramene Váhu z tých zlých rokov najhorší. Preniesli sme len 15 skokanov hnedých. Ropúch sme preniesli cez cestu a odsledovali do 100 kusov. Môj laický pohľad na vec je, že pri intenzívnom rybnom obhospodarovaní vodnej plochy na to doplácajú obojživelníky po vyliahnutí, nakoľko patria do potravného reťazca rýb.

Na štrkovisku Bodovka II. pozorujeme zaujímavý vývoj populácie ropúch. Od roku 2002 populácia z 406 prenesených kusov narástla v roku 2015 na 13.631 žiab. Pokles za posledné tri roky sa zastavil na tohtoročnom čísle 5.088 žiab. Úhyn klesol pod 1,5%. Celú dynamiku populácie žiab je názorne vidieť na priloženom grafe.

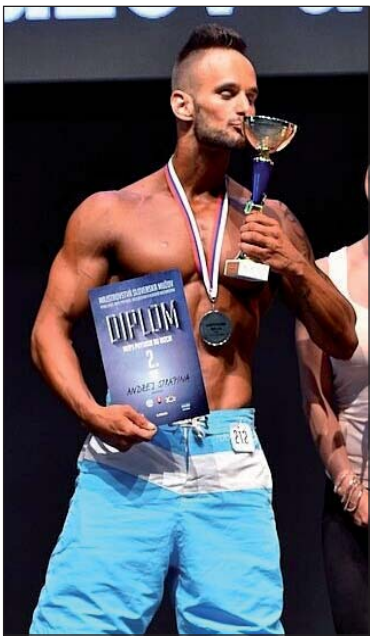
ROK	PRENESENÉ ŽABY	ZABITÉ ŽABY
2002	406	81
2003	854	132
2004	2165	294
2005	2098	193
2006	2976	278
2007	3590	451
2008	6841	450
2009	4921	369
2010	7667	176
2011	8639	252
2012	4800	77
2013	4878	211
2014	9098	326
2015	13631	283
2016	5949	171
2017	4271	88
2018	5088	87

Do tohtoročného prenosu žiab trvajúceho od 29. marca do 13. apríla sa zapojilo 14 dospelých a 3 deti. Z Beckova 4 členovia SZOPK: P. Kaplavka, V. Maslo, D. Syrůčková a M. Syrůček. Chodila s nami ešte Mirka Syrůčková a Karin. Osem ďalších dospelých lovcov žiab a dve deti boli z Hôrky nad Váhom, Trenčianskej Turnej a Trenčína. Deťom sme dávali malé občerstvenie.

Ďakujem všetkým zúčastneným na prenose žiab a teším sa na ďalšiu migráciu. ***Ing. Viliam Maslo***

STRIEBRO JE DOMA!

Tohtoročná súťažná sezóna sa začala aj pre pretekárov Slovenskej asociácie fitness, kulturistiky a silového trojboja. Dňa 15. apríla 2018 sa konali v Nitre Majstrovská Slovenska mužov a žien v kulturistike, fitness, bodyfitness, Men´s physique. Úspech na nich dosiahol pretekár oddielu kulturistiky a fitness P+D Jarábek Beckov, 30-ročný **Andrej Strapina**. V kategórii Physique získal druhé miesto, a tak potvrdil svoje kvality a nenechal rozhodcov na pochybách, že patrí k špičke slovenských pretekárov. Svoju súťažnú kariéru začal premiérovým pretekom pred tromi rokmi, keď na Športfestivale v Trenčíne získal taktiež striebornú medailu. Jeho oddielový kolega Mário Pavlík majstrovstvá neabsolvoval. Bol práve v poslednej fáze pred pretekmi a vo veľmi dobrej forme, keď mu choroba znemožnila štartovať. Nebyť tejto prekážky, boli by sme sa tešili aj z Máriovej medaily.

Beckovský oddiel však reprezentoval Andrej so cťou, hovorí: „Prvý krok k úspechu podnikáme v našej hlave, pretože úspech je stav mysle. Ak chcete dosiahnuť úspech, začnite premýšľať o sebe ako o úspešnom človeku. Život predsa nie je dobrý a zlý, čierny a biely. On len je a má mnoho farieb, pričom nikdy nestojíme dlho na jednom mieste. Neustále sa striedajú obdobia rastu a pádov, radosti a smútkov, zmien a pokoja, harmónie a stresu. Niekedy to nemusíme ani chápať. Úplne postačí, že sa zastavíme a pozorujeme, ako naše telo, myseľ, srdce či duša reagujú na rôzne situácie. Čo nás robí šťastnými a čo smutnými. Buďme radi, že cítime, že nie sme bezohľadní a apatickí.“

Na otázku trénera Pavla Jarábka ohľadne predsavzatí a plánov do budúcnosti odpovedá: „Každopádne je pre mňa obrovský úspech nabrať každý rok aspoň 2-3 kg svalovej hmoty, pretože som typom postavy ektomorf. Ale zo slabín sa snažím budovať prednosti, nezáleží mi na tom, ako dlho to potrvá, pretože cesta je cieľ a mojím cieľom je cesta k stále lepšej forme. Hlavným úspechom je pre mňa funkčné, flexibilné telo, pevné jadro, dynamická sila a dobrá kondícia.“ ***Ing. Darina Jarábková***

Deň Zeme alebo bio produkty na bio smetisko?

Každý z nás vie, že k svetovým dňom patrí aj celoročne aktuálny Deň Zeme. Hoci poznáme jeho význam, nie každý si ho vysvetľuje správne. Rôzne sprievodné akcie - prednášky, brigády, čistenie verejných priestranstiev - apelujú na ľudí a pripomínajú so zdvihnutým výstražným prstom, že sa sami pripravujeme o znesiteľné životné prostredie jeho úmyselným znečisťovaním. Myslím tým stále sa plniace a novovznikajúce čierne skládky. Smutné však je, ak pri jarnom upratovaní mrazničiek, skončia balíčky bio zeleniny vyhodené na bio zemine v prírode, pekne zabalené v niekoľkovrstvovej umelej fólii… ***Ing. D. Jarábková***

Adela - úspešný začiatok sezóny

Členka teamu Ellite PRO Slovakia **Adela ONDREJOVIČOVÁ** na svojej prvej tohoročnej súťaži 24. 3. 2018 v Grécku, PRO Nafplio Show, v kategórii bodyfitness, nedala súperkám najmenšiu šancu a zvíťazila. Priamym postupom si zabezpečila právo súťažiť na Majstrovstvách sveta profesionálov. 15. 4. 2018 sa výnimočne predstaví slovenskému publiku na medzinárodnej PRO súťaži v Nitre, potom ju čaká ďalšia súťaž v africkom Johannesburgu a v Španielsku. ***JO***

Foto: súkromný archív z FB Adely Ondrejovičovej

Orchidey Beckova

Uplynulo už 10 rokov od 800 výročia prvej písomnej zmienky o Beckove. Vtedy sme si ako ochrancovia prírody, t. j. členovia Základnej organizácie Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny v Beckove, dovolili na podnet starostu Karola Pavloviča aj za finančnej podpory obce, usporiadať v našom chotári 7. ročník orchideí Strážovských vrchov. Prieskumu sa vtedy u nás a v širokom okolí zúčastnili orchideári a botanici z Bánoviec nad Bebravou, Brna, Prahy a Bratislavy.

Po desaťročných výjazdoch za orchideami po Európe, Slovensku, v našom chotári a štúdiom odbornej literatúry dovolím si vám priblížiť beckovské orchidey, t. j. tie, ktoré sa nachádzajú v našom chotári, katastrálnom území.

Začnem trocha históriou, paleobotanikou. Ján Vieweg uvádza, že moderné kvitnúce rastliny sa začali objavovať na Zemi asi pred 140 miliónmi rokov v období kriedy. Diverzifikácia rastlín pred 100 miliónmi rokov naštartovala zrejme aj vznik väzby medzi opeľujúcim hmyzom a potravou poskytovanou rastlinami. Podrobné molekulárne štúdium spolu s inými jednoklíčnolistovými rastlinami prakontinentu Gondwana posunuli počiatok samostatnej čeľade vstavačovitých do doby medzi 120 až 80 miliónov rokov. V roku 2017 bola v botanickom žurnále Linneovskej spoločnosti publikovaná správa o náleze bryliek fosílnej orchidei starej 45 - 55 miliónov rokov v kúsku baltického jantáru (eocén). Ide o doteraz najstaršiu fosíliu, ktorú môžeme jednoznačne priradiť vstavačovitej rastline. V súčasnosti čeľaď vstavačovité má približne 30 000 druhov, je to najbohatšia čeľaď na svete. V našom klimatickom pásme rastú geofyty, t. j. orchidey s obnovovacími orgánmi (korene, hľuze) umiestnenými v zemi a saprofyty, nemajúce zelené listové farbivo chlorofyl. Sú hnedé so šupinami podobne ako zárazy.

V našich zemepisných podmienkach spôsob rozšírenia orchideí je stále viazaný na ich súčasný udržateľný stav. Môžeme povedať, že v kedysi zalesnenom Slovensku k rozšíreniu orchideí dopomohli ľudia počas valašskej, nemeckej a kopaničiarskej kolonizácie, t. j. odlesnením a následne využívaním pozemkov na extenzívnu pastvu. Vhodné podmienky pre rast orchideí zabezpečovalo počas mnohých stáročí ekologické hospodárenie bez používania chemických prostriedkov, pravidelné kosenie alebo extenzívne pasenie tiež prispievalo k potláčaniu konkurenčne silnejších rastlín.

Čo si myslíte, koľko druhov orchideí máme v našom chotári? Odpoviem postupne, najprv začnem s tými, ktoré zbadá aj necvičené oko pozorovateľa.

Na jar v apríli začína kvitnúť **vstavač bledý** (Orchis pallens) - tento má obsadený kopec z gutensteinských vápencov nazývaný Bukovinky. Rastie v lese, ale aj na okraji lúky a pod vedením vysokého napätia na nami pomenovanej Genofondovej ploche Orchis Bukovinky. Jeden nekvitnúci sterilný kus som našiel i v Prírodnej rezervácii Sychrov. Doteraz bol najlepší rok 2017, keď bolo napočítaných 44 kvitnúcich a 42 ružíc mladých nekvitnúcich rastlín. Zvýšenú pozornosť zo strany ochrancov prírody (SZOPK) si vyžaduje len lokalita medzi vedením vysokého napätia, ak bude zarastať krovím, hrozí, že bude vymulčovaná správcom vysokého napätia. Spoločenská hodnota jedného vstavača bledého je 23 €.

Koncom apríla v úplne inom prostredí a na inom geologickom podklade rastie ďalšia orchidea, **vstavač obyčajný** (Anacamptis morio). Kraľuje na Horných Lipkách od Skalického jarka až po kótu Lipky s náučným panelom Náučného chodníka Beckovské Skalice. Podložie tvoria ružové až biele kremence lúžnanského súvrstvia. Vstavač obyčajný, v minulosti najbežnejší druh, v dnešnej dobe prežíva len vďaka ochranárskym menažmentovým zásahom, t. j. likvidovaním starej trávy a krovia. Naša organizácia tu pravidelne tieto práce prevádza od roku 2005. Najviac sme napočítali 63 kvitnúcich kusov v roku 2017. Spoločenská hodnota jedného vstavača obyčajného je 37 €.

S prvými májovými dňami sa o slovo hlási u nás najpočetnejšia lúčna orchidea **vstavač trojzubý** (Neotinea tridentata). Rastie na zásaditých výslnných lúkach od GP Poniklecova medza, GP Aragonitova medza, PR Beckovské Skalice, GP Filinova lúka a pod Bukovinkami. V PR Beckovské Skalice rastie i biela forma kvetu na horcovej lúke. U nás veľmi bohatá orchidea, ale v Čechách a na Morave je už vzácna. V roku 2017 rástli u nás tisícky vstavačov trojzubých. Manažmentové práce prevádzame spolu s CHKO Biele Karpaty. Spoločenská hodnota vstavača trojzubého je 92 €.

S 10 dňovým oneskorením začína v máji kvitnúť ďalšia lúčna orchidea, **vstavač vojenský** (Orchis militaris). Je to krásna, ružovo kvitnúca, až 50 cm vysoká rastlina. Má podobné nároky na stanovište ako vstavač trojzubý. Objavili sme ho na nových lokalitách: GP Satinova lúka, GP Orchis Váh a pod Bukovinkami a na Záborí. Je hojný, vo výnimočných rokoch kvitnú stovky rastlín. Nároky na manažment má podobné ako vstavač trojzubý. Spoločenská hodnota vstavača vojenského je 69 €.

Pred 15 rokmi bol nájdený jeden exemplár **vstavača purpurového** (Orchis purpurea Huds.) v Prírodnej rezervácii Beckovské Skalice. Je to krásna až 90 cm vysoká rastlina. Rastie na vápnitých pôdach na lesných okrajoch, zarastajúcich lúkach a pasienkoch. Spoločenská hodnota vstavača purpurového je 51 €.

K ďalším lúčnym orchideám, ale už zeleno kvitnúcim, patrí **bradáčik vajcovolistý** (Listera ovata). Inde bežný na mokrejších lúkach a okrajoch lesa a lesných ciest, u nás vzácny na suchých Beckovských Skaliciach do 20 kusov. Naposledy, v roku 2017, sme našli 2 ks na Malom Ruženom.

Ďalšia skupina orchideí sú orchidey rastúce v lese a na jeho okrajoch koncom mája a v lete. Medzi najskôr kvitnúce orchidey v lese patrí bielo kvitnúca **prilbovka biela** (Cephalanthera damasonium). U nás výskyt v tisícoch na vápnitých pôdach Beckovských Skalíc, Horných Lipiek, Sychrova a GP Satinova lúka. Spoločenská hodnota prilbovky bielej je 14 €.

Jej červená forma **prilbovka červená** (Cephalanthera rubra) má podobné nároky na pôdu ako prilbovka biela. Prvý výskyt v roku 1992 na Sychrove zanikol v dôsledku zmeny lesnej kultúry (výsadba jaseňa). V roku 2016 sme ju našli na Veľkom Ruženom v počte 9 kusov. Spoločenská hodnota prilbovky červenej je 23 €.

Máme aj hnedo kvitnúcu orchideu **hniezdovku hlístovú** (Neottia nidus-avis) bez chlorofilu, so zakrpatenými listami do šupín. Je to najhojnejší druh z čeľade Orchidaceae na Slovensku. U nás sa vyskytuje v stovkách kusov v lesoch a na okrajoch lúk na humusových pôdach.

Bielo kvitnúca a navyše v noci intenzívne voňajúca orchidea **vemenník dvojlistý** (Platanthera bifolia) kvitne v júni v lese na Bukovinkách, opeľujú ju nočné motýle. V roku 2010 som napočítal 49 kusov.

V roku 2016 sme objavili pravdepodobne **kruštík rožkatý** (Epipactis muelleri Godfery) so žltozelenými kvetmi na Veľkom Ruženom, Šimkovej lúke a GP Satinova lúka. V roku 2017 pre veľké sucho a množstvo vošiek kvety v pukoch zaschli, čím sa nám nepodarilo presnejšie určiť druh, napočítali sme 22 kruštíkov. Spoločenská hodnota kruštíka rožkatého je 23 €.

Tiež sa nám nepodarilo určiť ďalší druh kruštíka s modrofialovými listami odspodu a fialovou stopkou, pretože nekvitol. Mohol to byť **kruštík útly** (Epipactis pseudopurpurata Mereďa) alebo kruštík modrofialový. V roku 2016 som našiel 2 kusy pod Drienovým kopcom pri Šimkovej lúke.

V Beckove máme aj zástupcu stredomorských orchideí. Všetky druhy hmyzovníkov majú typický vegetačný rytmus mediteránnych hľuznatých orchideí, vytvárajú listy (ružicu) už na jeseň, a preto sa dobre hľadajú a počítajú cez suchú zimu a skoro na jar. V čase kvitnutia majú tieto lístky už zaschnuté.

Náš **hmyzovník Holubyho** (Ophrys holubyana András) je kríženec hmyzovníka čmelákovitého a hmyzovníka cornuta, ktorý už u nás vyhynul. Meno dostal na počesť významného slovenského botanika a polyhistora Jozefa Ľudovíta Holubyho. Hmyzovník rastie v PR Beckovské Skalice, kvitne v júni. Jeho početnosť bola v roku 2008 - 13 ks, 2016 - 8 ks a v roku 2017 jedna kvitnúca rastlina. Kvitnutie je ovplyvňované prírodnými podmienkami. Spoločenská hodnota hmyzovníka Holubyho je 276 €.

Postupne sme sa zatiaľ dostali k číslu **13** rastúcich druhov orchideí v beckovskom chotári. Slovíčko zatiaľ som použil zámerne, pretože kruštíky nám môžu pripraviť ďalšie prekvapenie.

Ako ochranca prírody sa držím hesla „Poznaj a chráň“ a ako ste si prečítali, máme stále čo poznávať a hlavne chráňme si našu krásnu beckovskú prírodu!

Ing. Viliam Maslo

BECKOVSKÉ NOVINY - dvojmesačník. Vydáva Obec Beckov, IČO 00 311 413. BN č. 2/2018 vyšli 27. 4. 2018. Ročník XXIII. Cena: 0,27€ ISSN: 1338-8142 02. Evidenčné číslo MK SR - EV 2878/09. Adresa redakcie: Obecný úrad, Beckov č. 180, 916 38 Beckov; e-mail: redakcia-bn@obec-beckov.sk; redakcia.bn.ko@gmail.com; tel. kontakt: 032 7742722. Šéfredaktorka: Mgr. Dana Badžgoňová. Redakčná rada BN: Ing. Darina Jarábková, Mgr. Kristína Jurzová, JUDr. Katarína Križanová, Ľubomír Paulus. Grafická úprava a tlač: Tlačiareň J+K, Trenčín, Opatovská 41. Web-stránka obce: www.obec-beckov.sk Za obsah článkov zodpovedajú autori.